

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

**НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО
ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА**

ВИПУСК 5

2020

Том 3

Збірник наукових праць

Київ – 2020

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Збірник наукових праць

Випуск 5, 2020

Виходить 6 разів на рік

Збірник засновано у вересні 2015 року.

Засновник: Науково-дослідний інститут публічного права.

Свідоцтво про державну реєстрацію – серія КВ № 21525-11425 Р від 08.09.2015.

Ухвалено до друку та поширення через мережу Internet вченою радою

Науково-дослідного інституту публічного права

(протокол № 9 від 04.08.2020 р.)

Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права» включено до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін на підставі Наказу МОН України № 409 17.03.2020 р. (Додаток 1)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Галуцько В. В. – доктор юридичних наук, професор (головний редактор); **Дрозд О. Ю.** – доктор юридичних наук, доцент (науковий редактор); **Віхляєв М. Ю.** – доктор юридичних наук, доцент; **Журавльов Д. В.** – доктор юридичних наук, професор; **Короєд С. О.** – доктор юридичних наук, доцент; **Курило В. І.** – доктор юридичних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України та Міжнародної кадрової академії, заслужений юрист України, Лауреат Премії Ярослава Мудрого, відмінник освіти України; **Мануїлова К. В.** – кандидат юридичних наук, доцент; **Севрук В. Г.** – кандидат юридичних наук; **Влад Вернигора** – L.L.M., BA (Hons), MA, DSocSc (Таллін, Естонія).

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію автора.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладесться на авторів.

Науковий вісник публічного та приватного права: Збірник наукових праць. Випуск 5. Т.3. К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. 50 с.

У збірнику висвітлюються актуальні питання теорії та історії публічного адміністрування, адміністративного, конституційного, цивільного, трудового, екологічного, кримінального і кримінально-процесуального права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, усіх, хто цікавиться проблемами публічного та приватного права.

Адреса редакції:

Науково-дослідний інститут публічного права

03118, м. Київ, вул. Козацька, 116, к. 206, тел. (044) 228-10-31

www.nvppp.in.ua

ISSN 2618-1258 (Print)

ISSN 2618-1266 (Online)

© Науково-дослідний інститут публічного права, 2020

ЗМІСТ

Галуцько В. В. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ.....	4
Левенко О. С. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА КИТАЮ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНОГО БІЗНЕСУ	12
Зубов О. С. ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СПРАВЕДЛИВЕЙ ЕФЕКТИВНЕ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ	21
Некрасова Н. І. СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОБИГУ МЕДТЕХНІКИ ТА ТОВАРІВ МЕДИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	29
Розсоха С. С. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НОТАРІУСА В АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	37
Ріхтер В. В. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ В УКРАЇНІ	46
Яра О. С. ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	53
Бойко В. П. ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ.....	63
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	73

УДК 342.951:351

Галуцько В. В.

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ**

У статті розкрито зміст публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні. Доведено, що це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, що є зовнішнім виразом завдань виконавчої влади стосовно створення надійних умов для функціонування вітчизняної ринкової економіки через гарантування вчасності та повноти сплати податків, злагодження наслідків економічних криз, виконання соціальних та інших публічних зобов'язань публічної влади перед громадянами. В адміністративно-правових відносинах публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави беруть участь суб'єкти публічної адміністрації та об'єкти адміністративно-правових відносин, які переважно є суб'єктами господарювання. Суб'єкти й об'єкти зазначених адміністративно-правових відносин пов'язані між собою адміністративними правами та обов'язками. Доведено, що публічне адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні здійснюється в процесі надання публічною адміністрацією адміністративних послуг, а також у процесі розпорядчої та виконавчої діяльності.

Ключові слова: адміністративна послуга, адміністративно-правові відносини, виконавча діяльність, держава, економіка, забезпечення, зміст, публічна адміністрація, публічне адміністрування, розпорядча діяльність, функція.

The article reveals the content of the public administration of ensuring the economic function of the state in Ukraine. It has been proven that this is the administrative activity of subjects of public administration, which is an external expression of the tasks of the executive power in relation to the creation of reliable conditions for the functioning of the domestic market

economy by guaranteeing the timely and complete payment of taxes, reconciliation of the consequences of economic crises, and the fulfillment of social and other public obligations of the public authorities to citizens. Subjects of public administration and objects of administrative-legal relations, which in most cases are business entities, take part in the administrative-legal relations of public administration to ensure the economic function of the state. Subjects and objects of the specified administrative-legal relations are connected to each other by administrative rights and obligations. It is proven that public administration of ensuring the economic function of the state in Ukraine is carried out in the process of providing public administrative services by the administration, as well as in the process of administrative and executive activities.

Keywords: administrative activity, administrative and legal relations, administrative service, content, economy, executive activity, function, public administration, software, state,

Вступ. У правознавстві значна увага приділяється дослідженню функцій держави [6]. Однією з головних функцій, що визнається всіма без винятку вченими, є економічна функція. Економічна теорія, політологія та теорія права визнають її як основний напрямок діяльності будь-якої держави. Не є виключенням із цього правила й правова, демократична, соціальна держава з ринковою економікою, якою є Україна.

Основною місією публічної адміністрації є найповніше забезпечення прав свобод і законних інтересів громадян України. Однак це неможливо здійснити без належного економічного забезпечення. Іншими словами – без економічного базису, який забезпечує всі інші матеріальні та більшість інтелектуальних сфер суспільного життя суспільства.

Отже, належне забезпечення економічної функції держави є одним із головних завдань адміністративної діяльності публічної адміністрації. На цьому шляху в Україні існує певна кількість як теоретичних, так і практичних проблем.

Представлена до критичного аналізу стаття присвячена

теоретичним аспектам аналізований проблематики.

До проблеми публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні звертали свою увагу вітчизняні вчені В. Авер'янов, О. Бандурка, О. Безпалова, І. Бенедик, І. Биля-Сабадаш, Л. Богачова, Д. Вовк, Є. Гетман, А. Гетьман, О. Джураєва, І. Кріцак, О. Марушак, В. Протасова, О. Рябченко, В. Сало, Л. Тацій, О. Хоменко, Г. Христова, В. Шкарупа та ін. Проте, безпосередньо виклики у сфері забезпечення економічної функції держави в Україні на сучасному розвитку нашого суспільства вони не аналізували.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії права, теорії адміністративна права та чинного вітчизняного законодавства розкрити зміст публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні.

Результати дослідження. Функції держави залежні від історичних, політичних, соціальних та інших чинників. Категорія ця впливає на наукові дослідження; функції держави – динамічні, властиві конкретному історичному етапу; це основні напрямки діяльності держави, які виражають її сутність і соціальне призначення, мають реалізовувати управління суспільством і поставлені перед ним цілі та завдання [6].

Функції сучасної держави є різними, порядок їх виникнення і зміни залежить від черговості задач, що виникають перед суспільством у ході його еволюції і тих цілей, які воно переслідує. Плідним функціонування держави буде тоді, коли його функції повною мірою будуть відповідати об'єктивним потребам суспільства. У зв'язку з невизначеністю соціальних ситуацій, з якими має справу сучасна держава, її функції значною мірою починають набувати пошуково-експериментального характеру. Отже, функції сучасної держави набувають дедалі більш координаційного, рекомендаційного характеру. На слушну думку О. Джураєвої, при цьому не виключаються елементи адміністрування, особливо у сфері здійснення податкової та митної політики [3].

На думку Р. Строцького, сутність публічного адміністрування

економіки комплексно розкривають його основні функції, які є, з одного боку, логічним продовженням функцій держави, їх конкретизацією, а з іншого – зумовлені неспроможністю ринкового механізму саморегулювання та монополістичної плановірності забезпечити стабільний розвиток економічної системи. Ефективне функціонування економіки не можливе без розумної економічної політики, без реалізації публічною адміністрацією своїх регулятивних, правозастосовних і правоохоронних функцій у народному господарстві [10].

У теорії права під функціями держави розуміють основні напрямки її діяльності, які виражають її сутність і соціальне призначення в галузі управління справами суспільства. Функції держави є основними соціально значущими напрямками її внутрішньої або зовнішньої діяльності. Функції держави мають правовий характер. Об'єктом функції є певна сфера суспільних відносин, на яку зокрема спрямовано державний вплив [6].

Згідно з теорією адміністративного права публічне адміністрування – це форма здійснення публічної влади як адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань функції виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу і негативно відмежовується від законодавчої судової та політичної діяльності. За змістом види публічного адміністрування поділяються на надання публічною адміністрацією адміністративних послуг та здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності [1, с.19-20].

В інших своїх наукових працях ми довели, що економічна функція в Україні – це основний напрямок діяльності держави, що виражає її сутність і соціальне призначення як зовнішню форму виробництва, збуту, розподілу та споживання товарів та послуг із метою усунення недоліків ринкової ліберальної економіки – зокрема щодо забезпечення вчасності та повноти сплати податків, злагодження наслідків економічних криз, соціальних зобов'язань держави, оборони Вітчизни та іншого публічного інтересу.

Отже, публічне адміністрування забезпечення економічної

функції держави в Україні здійснюється через надання суб'єктами публічної адміністрації адміністративних послуг щодо здійснення розпорядчої та виконавчої діяльності.

Надання адміністративних послуг здійснюється на основі спеціального однойменного Закону України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI, згідно з яким адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або здійснення обов'язків такої особи відповідно до закону. Суб'єкт звернення – фізична особа, юридична особа, яка звертається за отриманням адміністративних послуг. Суб'єкт надання адміністративної послуги – орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, державний реєстратор, суб'єкт державної реєстрації, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги [11].

Для надання адміністративних послуг уповноважені на те законом суб'єкти публічного адміністрації затверджують із метою деталізації та уточнення Закону України «Про адміністративну послугу», інших нормативно-правових актів України відповідний підзаконний нормативно-правовий акт. Наприклад, згідно з рішенням голови Херсонської обласної державної адміністрації від 22 березня 2017 р. була затверджена «Інформаційна картка адміністративної послуги з видання ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії», згідно з якою суб'єктом надання адміністративної послуги визначено Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації. Документи до нього можна подавати нарочним, поштовим відправленням з описом вкладення, в електронному вигляді за допомогою порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань. Результат надання адміністративної послуги – видання ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії [5].

Прикладом розпорядчої діяльності є видання Кабінетом Міністрів України постанови від 21 серпня 2019 р. № 823 «Про деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю», яка визначає процедуру здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю юридичними особами та фізичними особами, які використовують найману працю, з урахуванням особливостей, визначених Конвенцією Міжнародної організації праці № 81 1947 р. про інспекцію праці у промисловості й торгівлі, ратифікованою Законом України від 8 вересня 2004 р. № 1985-IV, Конвенцією Міжнародної організації праці № 129 1969 р. про інспекцію праці в сільському господарстві, ратифікованою Законом України від 8 вересня 2004 р. № 1986-IV, та Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Визначено, що заходи державного контролю за додержанням законодавства про працю з питань виявлення неоформлених трудових відносин здійснюються у формі інспекційних відвідувань, що проводяться інспекторами праці Держпраці та її територіальних органів. Інспекторами праці є посадові особи Держпраці та її територіальних органів, посадовими обов'язками яких передбачено повноваження щодо здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю та які пройшли перевірку знань у порядку, визначеному Мінекономіки [2].

Прикладами виконавчої діяльності суб'єктів публічної адміністрації є рішення (наказ від 30 жовтня 2015 р. № 135) Міністерства економіки України про видачу ліцензії товариству з обмеженою відповідальністю «Роял Вояж» на право провадження туроператорської діяльності [8]; рішення Антимонопольного комітету України від 27 вересня 2017р. №124 про товариство з обмеженою відповідальністю згідно з пунктом 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», якими було накладено штраф у розмірі 680 тис. грн [9].

Отже, наведене вище дає можливість сформулювати такі висновки щодо публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні:

- однією з головних функцій держави є економічна;
- економічна функція забезпечується різними юридичними засобами, зокрема через публічне адміністрування, що здійснюється на основі реалізації норм адміністративного права;
- в Україні сформовано систему норм адміністративного права, які забезпечують економічну функцію держави;
- в адміністративно-правових відносинах публічного адміністрування забезпечення економічної функції держави беруть участь суб'єкти публічної адміністрації та об'єкти адміністративно-правових відносин (у більшості випадків суб'єкти господарювання), які пов'язані між собою адміністративними правами та обов'язками;
- публічне адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні відбувається у процесі надання публічною адміністрацією адміністративних послуг, а також у процесі розпорядчої та виконавчої діяльності.

Отже, публічне адміністрування забезпечення економічної функції держави в Україні – це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, що є зовнішнім виразом завдань виконавчої влади стосовно створення надійних умов для функціонування вітчизняної ринкової економіки шляхом гарантування вчасності та повноти сплати податків, злагодження наслідків економічних криз, виконання соціальних та інших публічних зобов'язань публічної влади перед громадянами й суспільством.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
2. Деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 823. *Верховна рада України*. 2015. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2019-%D0%BF#Text>

3. Джураєва О. Функції сучасної держави: автореф. на здобут. канд. юр. наук. 12.00.01. Одеса, 2006. 18 с.
4. Загальна теорія держави і права: підручник / за ред. М. Цвіка, О. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
5. Інформаційна картка адміністративної послуги з видачі ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії. *Херсонська обласна державна адміністрація*. 2017. <https://khoda.gov.ua/dlja-vidach%D1%96-novih-l%D1%96cenz%D1%96j>
6. Марущак О. Функції держави: визначення поняття. *Держава та регіони*. 2019. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/5.pdf
7. Про адміністративні послуги. Закон України від 6 вересня 2012р. № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. ст.409.
8. Про видачу ліцензії товариству з обмеженою відповідальністю «Роял Вояж» на право провадження тур операторської діяльності. Наказ від 30 жовтня 2015 р. № 135. Міністерство економіки України. 2015. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=2a46a1ab-982b-4bcd-87ae-861f13c1815c&lang=uk-UA&title=RishenniaProVidachuLitsenzii>
9. Справа № 910/12400/18. Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду. 2020. <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/87086283>
10. Строцький Р. Публічне управління у сфері економіки. *Academic Journals and Conferences*. 2017. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2149/vnulpurn201582419.pdf>
11. Про адміністративні послуги. Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.

УДК 342.56:35

Левенко О. С.

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ
УКРАЇНИ ТА КИТАЮ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ
ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНОГО БІЗНЕСУ

У статті розглянуто адміністративно-правове забезпечення управління космічної галуззю з урахуванням створення приватного космічного бізнесу й залучення його для виконання державних завдань. Процес комерціалізації ракетно-космічної діяльності із залученням приватного бізнесу успішно використаний в Китайській Народній Республіці на державному рівні і на рівні місцевих урядів. Це забезпечило виконання державних завдань, визначених п'ятирічними планами розвитку України в частині ракетно-космічної галузі. Вивчення китайського досвіду, китайської системи заходів, законодавчих актів може бути корисним для застосування в Україні приватного ракетно-космічного бізнесу.

Ключові слова: *публічне адміністрування космічної галузі, комерціалізація космічної діяльності, адміністративно-правове забезпечення, норми адміністративного права, законодавча основа приватного ракетно-космічного бізнесу.*

The article discusses the administrative and legal support for the management of the space industry, taking into account the creation of a private space business and attracting it to fulfill government tasks. The process of commercialization of rocket and space activities with the involvement of private business has been successfully used in the People's Republic of China at the state level and at the level of local governments. This ensured the fulfillment of state tasks determined by the country's five-year development plans in terms of the rocket and space industry. The study of the Chinese experience, the Chinese system of measures, legislative acts can be useful for the application of the private rocket and space business in Ukraine.

Key words: public administration of the space industry, commercialization of space activities, administrative and legal support, norms of administrative law, the legislative basis of the private rocket and space business.

Вступ. Від моменту коригування Закону України «Про космічну діяльність» [1] в Україні офіційно визнана можливість ведення ракетно- космічного бізнесу приватними структурами.

Державні підприємства України ракетно-космічної галузі, навіть госпрозрахункові, досі не змогли використати комерціалізацію своєї роботи з метою отримання прибутку. Цьому не сприяли умови закритості космічного агентства України, монопольне становище деяких підприємств, відсутність потреби передання космічних технологій в економіку держави. Ситуація змінюється на краще, але не для самих державних підприємств: вони не отримали й не отримують у найближчий час повноцінних державних замовлень. Цей процес гальмується відомим фактом, що українські «космічні» підприємства в радянський час виконували тільки військові завдання. Нікого у світі не приваблює можливість виготовлення в Україні міжконтинентальних балістичних ракет. Нічого іншого створити в Україні, вірогідно, не можливо: цей факт підтверджує те, що провідні підприємства космічної галузі України (точніше – ракетно-космічної галузі) за 30 років від дня проголошення незалежності не створили жодного цивільного ракетноносія – тільки незакінчені й недосконалі проекти конверсійних ракет і супутників, скопійованих із проектів ХХ ст. За відсутності державних замовлень навіть науково-технічна програма космічних досліджень утратила сенс: є сподівання, що нову програму в Україні ухвалять після довгого перериву.

Нестача фінансів і наявність штучно створених монополій до цього часу не давали можливості приватним підприємствам повноцінно займатися космічною діяльністю як прибутковим бізнесом. Низка підприємств займалися обробленням даних дистанційного зондування Землі для різних цілей, але в Україні немає законодавчої основи, яка б вимагала використання космічних даних як

документально підтвердженої інформації. Для комерціалізації державних космічних підприємств ініціативи Державного космічного агентства України створювався проект Закону України «Про державне регулювання у сфері дистанційного зондування Землі аерокосмічними об'єктами», але він так і залишився проектом, хоча на його основі госпрозрахункові державні підприємства ракетно-космічної галузі України могли б заробляти гроші. Приватні структури (акціонерні товариства) брали участь у Бразильсько-Українському проекті ракетно-космічного комплексу «Циклон-4», і ця участь закінчилась для приватного бізнесу фінансовими втратами.

Наразі законодавство України офіційно дозволяє приватним структурам займатися ракетно-космічною діяльністю. Але результатів поки що немає. У ЗМІ розгортається полеміка: чи буде приватна космічна діяльність в Україні?

Курс на приватний бізнес у Китайській Народній Республіці, соціалістичній країні з «китайською специфікою», уряд країни визначив і підтримує давно й ефективно.

Саме уряд, а не тільки приватні ініціативи є провідною силою комерціалізації ракетно-космічної діяльності, як це здійснюється і в США. Китайський «соціалізм» швидше нагадує в цьому процесі державний капіталізм із чітким плануванням розвитку ракетно-космічної галузі як ефективного елемента економіки держави.

Зиск від цього очевидний: приватні структури здатні за менші кошти в короткий термін без зайвих витрат часу досягнути результату, і стимулом у цьому є отримання прибутку. До того ж у перенаселеній країні, якою є Китай, вітається створення нових робочих місць у різних регіонах.

Звичайно ж, є регіони, яким приділяється більше уваги – такі, які мають для цього перспективи, і тому допомога держави тільки підтримує місцеві ініціативи. Це приморські портові міста, більш придатні для експорту-імпорту продукції, що дуже важливо для КНР – країни, яка живе за рахунок експорту й імпорту товарів (імпортується сировина, експортуються готові вироби).

Такою зоною особливої уваги раніше був Шанхай, який став

розвиненим центром науки, техніки, промисловості й торгівлі. Спроби перенести подібний розвиток углиб країни, наприклад у Внутрішню Монголію, результат дали, але його ніяк не зрівняти з Шанхаєм. Мега-міста в континентальній частині країни і самі розвиваються. Тому зараз йде повномасштабна підтримка міст приморської зони – міст півострова Шандунь Циндао і Янтая. Мотивом розвитку провінції Шандунь стало і те, що друга людина в комуністичній партії Китаю Ван Цишань має родові коріння в місті Циндао – людський чинник дієвий.

Треба визнати, що практично комерціалізація ракетно-космічної галузі в КНР значною мірою відбувається на місцевому рівні, але підтримується на законодавчому рівні й контролюється по всій вертикалі влади, навіть з боку Центральної військової ради КНР за «Програмою 126» (передання ракетно-космічних технологій, розроблених військовими, у цивільний сектор економіки) [2].

«Китайська специфіка» права досить оригінальна – наприклад, Цивільний кодекс регулює й обмежує виконання обов'язків і повноважень партійних і державних органів і керівних кадрів на всіх рівнях. Партійні й державні органи займаються широким колом роботи і заходів, пов'язаних із цивільними правами [3]. Тобто в КНР партія не є якоюсь непідсудною надбудовою над суспільством і несе відповідальність на всіх рівнях за виконання державних планів у правовому полі публічного адміністрування.

Використання приватного сектору в ракетно-космічній галузі КНР у публічно-правовому полі національної китайської системи управління й сама теорія права з «китайською специфікою» постійно вивчається у світі. Відомі роботи Кун Сянцзюня (孔祥俊) з Шанхайського університету Цзяотун; роботи Irina Liu, Evan Linck, Bhavya Lal, Keith W. Crane, Xueying Han, Thomas J. Colvin – Institute for Defense Analyses, Science & Technology Policy Institute, Вашингтон, США.

Вивчення ситуації з приватним бізнесом у ракетно-космічній галузі Китаю може бути корисним для регулювання державою розвитку приватного бізнесу в цій галузі в Україні.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії публічного адміністративного права й порівняння з китайським досвідом сформулювати пропозиції щодо шляхів розвитку комерціалізації ракетно-космічної галузі із залученням приватного сектору економіки.

Результати дослідження. Автор дослідив досвід розвитку приватної ракетно-космічної галузі в КНР. Ракетно-космічна приватна галузь економіки розвивалась в Китаї досить мляво, але за останні 5-7 років почався справжній бум створення приватних компаній [4]. У КНР створено їх 160 із різною специфікою – від виробництва супутників до пускових послуг. Хоча державні компанії складають більшість.

Серед приватних компаній відомі LinkSpace, OneSpace, iSpace, LandSpace и ExPace. Але не вони найбільш впливові: «китайська специфіка» присутня і тут: держава і державні академії активно створюють дочірні приватні компанії й беруть участь у створенні десятків технопарків трансферу аерокосмічних технологій.

2016 року за підтримки держави була заснована ракетна компанія China Long March Rocket Co., Ltd. – для того щоб започаткувати комерційну еру китайських ракет [5]. Компанія займається запуском і комерційним обслуговуванням супутників, використовує відомі ракети- носії Long March 11.

Але це тільки частка. Розглянемо, як приватний бізнес розвивається на Шаньдунському півострові.

19 вересня 2019 р. був запущений на орбіту супутник West Coast One, виготовлений приватною компанією Zhuhai Orbit Aerospace Technology Co., Ltd. Він поповнив супутникове угруповання Zhuhai One. Це угруповання пов'язане з Західним Циндао й інноваційною зоною Guzhenkou Fusion, де створено промисловий парк Qingdao Orbit Satellite Big Data і приватну компанію Qingdao Orbit Incubator Management Co, Ltd. Тут з 2017 р. втілюється стратегія «Південний Чжухай, Північний Циндао» (компанія Orbit, Чжухай має на орбіті 12 супутників дистанційного зондування Землі): у Циндао створюється промисловий парк космічної інформації дистанційного зондування

Землі [6].

У Циндао здійснюються 13 проєктів високого рівня технологій: вони різні, і аерокосмічні зокрема. Це особливість Китаю: ракетно-космічні проєкти не є виключенням, вони в комплексі з іншими. Серед них є проєкт Geely Satellite Internet Project зі створення першого в країні глобального супутникового угруповання низькоорбітальних супутників Internet [7].

Сусіднє з Циндао місто Яньтай (точніше, це не міста, а міські агломерації з районними містами і селами) значно менше за розміром, але не відстає в розвитку ракетно-космічної галузі. У районному місті Янтай Хайян створено Східний космічний порт – базу морських платформ-космодромів для запуску ракет-носіїв. У рамках Yantai Aerospace створюється комерційний аерокосмічний високотехнологічний промисловий кластер. Промислова база недержавної Китайської Ракетної Корпорації Хайан (China Long March Rocket Co., Ltd.) – завод з виробництва твердопаливних ракет-носіїв.

Після завершення будівництва промислова база буде мати річну виробничу потужність у 20 твердопаливних ракет-носіїв Jielong з урахуванням розробки моделей Першої академії й буде відкрита для вітчизняних і закордонних комерційних аерокосмічних компаній [8].

У наступні п'ять років China Long March Rocket Co, Ltd. також розробить ракету-носій Tenglong і завершить комерційну трансформацію багатоцільових ракет Long March.

Відомо, що в містечку Хайан працює приватний завод з виготовлення рідинних ракетних двигунів.

Таким чином, комерціалізація ракетно-космічної галузі в Китаї відбувається при державній підтримці на приватному рівні в умовах місцевих технопарків високих технологій.

Аналітики США дослідили напрямки розвитку приватного сектору ракетно-космічної галузі Китаю в таких напрямках [9]:

- ключові характеристики цього сектору;
- його сильні та слабкі сторони;
- комерційні космічні компанії, що будуть створені в Китаї в

найближчі 5–10 років.

Вони дійшли висновку: більшість китайських комерційних космічних компаній існують лише 2-3 роки, вони є в стадії зародка, їхньому розвитку буде сприяти те, що зиск від запуску та використання малих супутників швидко зростає. Китайський уряд візьме на себе значну роль у забезпеченні досягнення такого успіху. Державні підприємства продовжать домінувати в космічному секторі, обслуговуючи спочатку внутрішній ринок, потім – зовнішній, приватні підприємства знайдуть тут свою частку, успіх дійде й до дочірніх компаній великих академій. Використання космічної інформації у великих масштабах підприємствами і домогосподарствами дасть змогу приватним компаніям захопити внутрішній і зовнішній ринки в майбутньому.

Висновки. Проведене дослідження досвіду створення приватного сектору в ракетно-космічній промисловості КНР дозволяє рекомендувати використати в Україні цей досвід, для чого необхідно:

а) підтримати на законодавчому рівні у вигляді програм Державного космічного агентства України напрямки комерціалізації ракетно-космічної галузі на базі створення при державній підтримці приватних підприємств і дочірніх компаній державних підприємств і акціонерних товариств з 100% державних акцій;

б) створити умови для правового адміністрування підвищення ефективності ракетно-космічної галузі України шляхом створення на місцевих рівнях індустріальних технопарків високих технологій приватної форми власності під контролем держави;

в) утілити публічне адміністрування державної підтримки приватного бізнесу в ракетно-космічній галузі України нарівні й у комплексі з іншими напрямками розвитку високих технологій в економіці України.

Правове адміністрування в ракетно-космічній галузі України відбувається на законодавчій основі як правовій платформі для ефективного використання приватної ініціативи з метою розвитку економіки України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про космічну діяльність» від 15 листопада 1996 р. 15 №502/96-ВР.
2. Левенко О. С., Дрозденко О. С. Порівняльно-правовий аналіз адміністрування космічної діяльності в Україні і КНР / Монографія / Під. наук. ред. Левенко О. С. – Д., Домінанта Прінт, 2018. 72 с.
3. Кун Сянцзюнь. Изучение публично-правовой ценности Гражданского кодекса для содействия модернизации национальной системы управления и возможностей управления (孔祥俊：挖掘民法典的公法价值 推进国家治理体系和治理能力现代化).
4. Brian Waidelich. China's commercial space sector shoots for the stars.
5. Компания China Long March Rocket Co., Ltd. была основана, чтобы начать "коммерческую эру" китайских ракет (中国长征火箭有限公司成立开启中国火箭的“商业化时代”). URL: http://www.gov.cn/xinwen/2016-10/19/content_5121797.htm
6. Коммерческая аэрокосмическая промышленность "Голова гуся", летящая на север (商用宇航“头雁”北飞记). URL: <http://www.xihai.gov.cn/n10/n10/n14/200106101707136047.html>
7. 10 с половиной часов, 5 районов и городов, 13 проектов! Следуйте за группой наблюдателей, чтобы коснуться новых отраслей промышленности Циндао...(10个半小时、5个区市、13个项目！跟着观摩团触摸青岛的新产业.....). URL: <http://www.jimo.gov.cn/n28356046/n5218/n5234/210527100023933242.html>
8. Испытательная база сборки твердотопливных ракет размещена в "Восточном космопорте" (固体火箭总装测试基地落户“东方航天港”).
9. Irina Liu, Evan Linck, Bhavya Lal, Keith W. Crane, Xueying Han, Thomas J. Colvin. Evaluation of China's Commercial Space Sector / IDA Science & Technology Policy Institute. Septemder 2019. IDA

<https://www.ida.org/-/media/feature/publications/e/ev/evaluation-of-chinas-commercial-space-sector/d-10873.ashx>

УДК 342.951:343.211 (477)

Зубов О. С.

ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СПРАВЕДЛИВЕЙ ЕФЕКТИВНЕ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють та забезпечують справедливе й ефективне правосуддя в Україні. Демократичні держави, зокрема й Україна, гарантують кожній людині відповідні права, особливо у взаємовідносинах з різними органами влади. Правовий захист здійснюється незалежним органом – судом. Конституція України поширює юрисдикцію судів на всі правовідносини, що виникають у державі. Ці функції держава здійснює через відповідні органи публічного адміністрування, які відповідні повноваження здійснюють у різних формах, таких як виданням юридичних актів. Не є винятком у цьому й органи, що здійснюють та забезпечують справедливе й ефективне правосуддя в Україні.

Установлено, що видання індивідуальних актів є різновидом адміністративних актів: їм притаманні всі їх ознаки, вони ухвалюються виключно компетентними суб'єктами владних повноважень, за своєю юридичною природою мають підзаконний характер, установлюють адміністративні обов'язки і права як публічним, так і приватним суб'єктам адміністративного права, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення на справедливе та ефективне правосуддя в Україні, і за їх невиконання, як і за порушення норм законів України, передбачається застосування заходів адміністративного примусу.

Ключові слова: адміністративне право, судоустрій, судочинство, індивідуальні акти, публічна адміністрація, суди.

The article examines the individual acts of public administration entities that administer and ensure fair and efficient justice in Ukraine.

Democratic states, including Ukraine, guarantee everyone the appropriate rights, especially in relations with various authorities. Legal protection is provided by an independent body - the court. The Constitution of Ukraine extends the jurisdiction of the courts to all legal relations arising in the state. The functions of the state are performed by the relevant bodies of public administration, which exercise the relevant powers in various forms, such as the issuance of legal acts. The bodies that administer and ensure fair and efficient justice in Ukraine are no exception.

It is established that the issuance of individual acts is a kind of administrative acts, they have all their features, they are adopted only by competent subjects of power, by their legal nature are by-laws, establish administrative obligations and rights to both public and private subjects. objects of administrative law that provide administrative and legal support for fair and effective justice in Ukraine, and for their non-compliance, as well as for violation of the laws of Ukraine provides for the application of measures of administrative coercion.

Key words: *administrative law, judiciary, proceedings, individual acts, public administration, courts.*

Вступ. Демократичні держави, зокрема й Україна, гарантує кожній людині відповідні права, особливо у взаємовідносинах із різними органами влади. Правовий захист здійснюється незалежним органом – судом. Конституція України поширює юрисдикцію судів на всі правовідносини, що виникають у державі.

Функції держава здійснює відповідні органи публічного адміністрування, які відповідні повноваження здійснюють у різних формах, таких як виданням юридичних актів. Не є винятком у цьому й органи, що здійснюють і забезпечують справедливе та ефективне правосуддя в Україні.

В основу дослідження лягли роботи науковців з адміністративного права В. Авер'янова, О. Бандурки, В. Бевзенка, О. Беспалової, Ю. Битяка, В. Галуцька, В. Гарашука, З. Гонтар, П. Діхтієвського, М. Демченка, А. Іваничука, В. Зуй, І. Голосніченка, С. Ківалова, В. Колпакова, Т. Коломоєць, А. Комзюка, О. Кузьменко,

М. Купчак, Р. Мельника, О. Ульяновської, А. Харчука тощо.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб дослідити індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють і забезпечують справедливе й ефективне правосуддя в Україні.

Результати дослідження. В Україні особлива роль належить нормативно-правовим актам, особливо в частині адміністративно-правового забезпечення на справедливе та ефективне правосуддя в Україні. Так, В. Авер'янов зазначає, що суспільні відносини, які формуються в ході діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо забезпечення реалізації та захисту в адміністративному порядку прав і свобод громадян, надання їм, а також юридичним особам різноманітних адміністративних (управлінських) послуг і видання правових актів як результат волевиявлення органів виконавчої влади (та інших суб'єктів державного управління), здійснюваний в односторонньому порядку з дотриманням установленної процедури і спрямований на виникнення певних юридичних наслідків. Індивідуальні правові акти управління – це правозастосовні акти, які вирішують конкретні управлінські справи, звернені до конкретних осіб-адресатів, визначають їхню поведінку й породжують індивідуальні права та обов'язки, мають державно-владний, творчий характер, видаються у встановленому законом порядку уповноваженими на це державними органами і їх посадовими особами і вичерпують себе одноразовим застосуванням [1, с.71].

Учені-адміністративісти до ознак нормативних актів відносять такі:

1) без нормативних актів не може існувати публічне адміністрування, без них суб'єкти публічної адміністрації не в змозі ефективно забезпечувати права, свободи та законні інтереси приватних осіб; це викликано тим, що загальні норми, сформульовані в законах, не в змозі охопити всіх аспектів, які потребують урегулювання нормами адміністративного права, тому й виникає потреба в конкретизації та деталізації їх до стадії

правозастосування; 2) за своєю юридичною природою видання підзаконних нормативних актів – це правотворчий підзаконний напрямок адміністративної діяльності публічної адміністрації (адміністративна правотворчість), що передбачає розпорядчу діяльність, спрямовану на розроблення та встановлення підзаконних правил загального характеру – тим самим вони мають подвійну юридичну природу: по-перше, є інструментом адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації; по-друге – нормою адміністративного права; 3) мають владний вольовий характер відповідно до вольової сутності самого адміністративного права, спричиняють нормативні наслідки в ході реалізації завдань публічної адміністрації; 4) здійснюються у формі видання суб'єктами публічної адміністрації актів неперсоніфікованого характеру; 5) юридичне значення нормативних актів суб'єктів публічного адміністрування полягає в тому, що вони є первинним інструментом, за допомогою якого публічна адміністрація здійснює адміністративну діяльність щодо виконання адміністративних зобов'язань тощо [2].

А. Єлістратов до основних ознак адміністративних актів відносив те, що вони спрямовані на встановлення, припинення, зміну юридичних відносин або станів та мають юридичний ефект, тобто є юридичними актами, а не просто фактичними операціями, які не тягнуть за собою жодних юридичних наслідків [3,с.153]. Головною рисою індивідуальних актів є їхня конкретність, а саме: чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних, а саме індивідуальних, справ або питань, що виникають у сфері державного управління; чітка визначеність адресата – конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, обумовлених цими актами [4]. Особливістю індивідуальних актів є те, що вони встановлюють, змінюють або припиняють конкретні адміністративні правовідносини. Вони відрізняються від нормативно-правових тим, що звернені до конкретних суб'єктів адміністративно-правових відносин і їх дія припиняється після здійснення встановлених у них прав і обов'язків,

тобто після одноразового їх застосування [5].

М. Демченко зазначає, що адміністративні акти завжди виражаються в певній офіційно-документальній формі, тобто є офіційними документами, що мають відповідні реквізити. Такі акти не можуть виражатися в усній і в конклюдентній формі [6, с. 15]. На думку О. Кузьменко, індивідуальні правові акти розв'язують конкретну адміністративну справу, персонально визначають поведінку адресата, мають владний характер, застосовуються уповноваженим суб'єктом публічної адміністрації в установленому порядку. Індивідуальні акти поширені в практиці діяльності публічної адміністрації, оскільки найбільшою мірою відповідають її призначенню і є найважливішим засобом оперативного вирішення нагальних питань. Крім того саме індивідуальні акти забезпечують реалізацію правоохоронної функції адміністративного права та публічної адміністрації. Вони використовуються також і для реалізації норм ряду інших галузей права (наприклад фінансового, земельного, трудового). Проте головною вимогою, що висувається до їх видання, є їх відповідність нормативним адміністративно-правовим актам [7].

Таким чином, видання індивідуальних актів є різновидом адміністративних актів, їм притаманні всі їх ознаки, вони ухвалюються виключно компетентними суб'єктами владних повноважень, за своєю юридичною природою мають підзаконний характер, установлюють адміністративні обов'язки і права як публічним, так і приватним суб'єктам адміністративного права, що здійснюють адміністративно-правового забезпечення на справедливе та ефективне правосуддя в Україні, і за їх невиконання, як і за порушення норм законів України, передбачається застосування заходів адміністративного примусу.

Однак, як зазначає Ю. Битяк, видання індивідуальних адміністративних актів у сфері регулювання судової гілки влади є близьким до нормативного, але не тотожне йому. Відмінність між ними полягає в тому, що індивідуальні адміністративні акти встановлюють, змінюють або припиняють конкретні адміністративні правовідносини в аналізованій сфері [8]. Також учені відносять до

індивідуальних актів і так звані нікчемні акти, відносно яких Верховний Суд України дав роз'яснення та визнав, що нікчемними є «акти, видані з порушенням вимог, які до них ставляться, є дефектними. Залежно від характеру і ступеня дефектності такі акти (накази) управління поділяються на нікчемні (які не спричиняють правових наслідків навіть без їх скасування або скасовуються в судовому порядку) та акти заперечні. Останні – це такі, що містять окремі незаконні положення. Анулювати (скасувати) такий акт (наказ) в частині незаконних положень може й орган, що ухвалив його [9]. Так, акт може бути публічним актом, який здійснюється посадовою особою, радою чи судом. До таких актів видання належать рішення ради суддів, що є обов'язковими для суддів, які займають адміністративні посади в судах відповідної судової юрисдикції. Рішення ради суддів може бути скасовано конференцією суддів. Це, наприклад, Рішення Вищої ради правосуддя № 54/0/15-17 від 24.01.2017 «Про затвердження Порядку відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації (як тимчасового переведення), яким затверджено Порядок відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації (як тимчасового переведення)» [9]. До індивідуальних актів слід віднести й договори, з приводу яких серед науковців відсутня стала точка зору, й у своїй більшості їх пропонують віднести та розглядати з позиції господарського права. Це, наприклад, колективний договір Городенківського районного суду Івано-Франківської області, укладений між в. о. голови суду та трудовим колективом, який затверджено зборами трудового колективу Городенківського районного суду, у якому прописані умови праці, оплати тощо [12].

Висновки. Таким чином, видання індивідуальних актів є різновидом адміністративних актів, їм притаманні всі їх ознаки, вони ухвалюються виключно компетентними суб'єктами владних повноважень, за своєю юридичною природою мають підзаконний характер, установлюють адміністративні обов'язки і права як публічним, так і приватним суб'єктам адміністративного права, які здійснюють адміністративно-правове забезпечення на справедливе й

ефективне правосуддя в Україні, і за їх невиконання, як і за порушення норм законів України передбачається застосування заходів адміністративного примусу.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В.Б. Державне управління: теорія і практика. Київ.:Юрінком Інтер, 1998. 431 с.
2. Адміністративне право : навч. посіб. Гонтар З. Г., Купчак М.Я.,Харчук А. І. Львів : СПОЛОМ, 2019. 172 с.
3. Елистратов А. И. Основные начала административного права. Изд. 2-е, испр. и доп.Москва : Г. А. Леман и С. И. Сахаров, 1917. 294 с.
4. Науково-практичний коментар до ст.171 Кодексу про адміністративне судочинство. URL: [https://ips.ligazakon.net /document/КК003216](https://ips.ligazakon.net/document/КК003216).
5. Адміністративне право України. Повний курс. Підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон. ОЛДІ-ПЛЮС. 2019.520 с.
6. Демченко Н. В. Индивидуальные административно-охранительные акты : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук .12.00.14 192. Санкт-Петербург, 2008. 30 с.
7. Кузьменко О. В. Курс адміністративного права України. підручник. Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
8. Битяк Ю. П. Адміністративне право України: підручник. Київ. Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
9. Постанова Верховного Суду України від 30 січня 2012 року у справі № 21-216а11. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/22547527>
10. Про затвердження Порядку відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації (як тимчасового переведення). Рішення Вищої ради правосуддя № 54/0/15-17 від 24.01.2017. URL: http://www.vru.gov.ua/legislative_acts/27
12. Колективний договір Городенківського районного суду Івано-Франківської області. URL: <http://ww2.if.gov.ua/data/upload/publication/kolomyijska/ua/53630/gorodenka.pdf?>

141247888=c5914a842a9 fc7c64 ac96c7cb9e5110e

УДК 340.5.153

Некрасова Н. І.

**СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ
ОБИГУ МЕДТЕХНІКИ ТА ТОВАРІВ МЕДИЧНОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ**

У статті визначено, що суб'єкти публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні – це організаційно-структурна сукупність органів адміністрування, що мають законні повноваження для державної реалізації інтересів на імпорт, виробництво, забезпечення та обіг якісних товарів у сфері обігу медтехніки й товарів медичного призначення.

***Ключові слова:** лікування, медичне призначення, медтехніка, обіг, нормативно-правовий акт, публічне адміністрування, суб'єкт, товари медичного призначення.*

The article defines that the subjects of public administration in the field of circulation of medical equipment and medical supplies in Ukraine are an organizational and structural set of administrative bodies that have legal powers for the state realization of interests in import, production, supply and circulation of quality goods in circulation. medical equipment and medical supplies.

***Key words:** treatment, medical purpose, medical equipment, circulation, normative-legal act, public administration, subject, medical goods.*

Вступ. Створення якісної системи публічного адміністрування в різних сферах життєдіяльності суспільства є першочерговим завданням вітчизняної публічної адміністрації. Відповідно до таких сфер належить і публічне адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні, зокрема адміністрування здійснюється за допомогою системи державних і недержавних органів.

Відповідно до цього суб'єкти публічного адміністрування мають створити всіх необхідних умов у нашій державі для надання якісних медичних послуг та забезпечення громадян права на лікування та підтримання життєдіяльності.

Крім того, перш ніж почати розгляд нашої проблематики, ми маємо з'ясувати такі правові поняття, як «публічна адміністрація», «публічне адміністрування» та «як публічного адміністрування».

Таким чином, розкриваючи сутність теми «Суб'єкти публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні», ми маємо розглянути найважливіші аспекти діяльності їхньої діяльності та визначити їх перелік.

До проблематики визначення суб'єктів публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні звертали свою увагу такі вчені-юристи: О. Андрєєв, В. Андрущенко, О. Баєва, В. Бакуменко, П. Бобок, Н.Болотіна, Д. Брунтлада, А. Вебера, А. Віленський, Т. Вознюк, В. Галуцько, В. В. Герасемчук, В. Гіріна, З. Гладун, Л. Голік, С. Гуткевич, М. Дейкун, В. Дорофійенко., В. Євсєєва, В. Журавель, Д. Кемберленда, Б. Кліяненко, С. Кондратюк, Ф. Котлер, Б. Криштопа, В. Куценко, В. Лехан, М. Мескон, А. Нагорна, Ю. Одума, Л. Пиріг, С. Поважний, Я. Радиш, А. Розумний, В. Рудий, І. Солоненко, Дж. Стиглер, П. Хаггет, Е. Хата, М. Хижняк, С. Шевчук, С. Шортела та інші. Проте до аналізованих нами питань вони зверталися лише побічно, досліджуючи інші більш загальні, спеціальні чи суміжні виклики.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі праць учених-юристів визначити основних суб'єктів публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні.

Результати дослідження. Публічне адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні становить собою публічно-владну діяльність відповідних органів різних рівнів, предметом якої є обіг медтехніки та товарів медичного призначення. Ця діяльність виражається в різних формах, якими є

створення, випуск, реалізація, експорт, імпорт, знищення та утилізація лікарських засобів.

І. Глобенко визначив, що адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації в Україні – це юридично закріплене положення публічних суб'єктів адміністративного права (суб'єктів владних повноважень), що характеризує їх місце і роль у публічному адмініструванні [1, с. 135].

При організаційно-структурному підході публічна адміністрація – це сукупність органів, які утворюються для здійснення (реалізації) публічної влади. В українському праві публічною владою визнається: а) влада народу як безпосереднє народовладдя; б) державна влада – законодавча, виконавча, судова; в) місцеве самоврядування [2, с 55].

Так, публічну владу в Україні здійснюють такі органи, як Верховна Рада України (парламент), Президент України (як владний інститут), місцеві ради (вони реалізують владу народу, що виражено у виборчих процесах); органи й установи, що реалізують державну владу (органи виконавчої влади, суди тощо); органи й установи, що реалізують місцеве самоврядування (виконавчі комітети місцевих рад, громадські об'єднання, органи самоорганізації населення тощо) [3].

Згідно з вищезазначеним суб'єкти публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні – це організаційно-структурна сукупність органів адміністрування, що мають законні повноваження для державної реалізації інтересів на імпорт, виробництво й забезпечення якісними товарами у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування мають публічновладні повноваження у сфері забезпечення якісними та ефективними лікарськими засобами та контролюють їх обіг.

Аналіз таких нормативно-правових актів, як Конституція України, інші НПА щодо повноважень органів публічної влади, свідчать про те, що Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України в тандемі із громадянами та їх об'єднаннями є суб'єктами формування політики загалом і у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні.

Президент України згідно зі ст. 102 Конституції України є главою держави, також є гарантом права громадян на охорону здоров'я, зокрема й на обіг лікарських засобів, забезпечує виконання законодавства про обіг лікарських засобів через систему органів виконавчої влади, проводить у життя державну політику щодо обігу лікарських засобів та здійснює інші повноваження, передбачені Конституцією України [4].

Відповідно до статті 14 «Основ законодавства України про охорону здоров'я» Президент України є гарантом права громадян на якісне та доступне забезпечення лікарськими засобами, забезпечує виконання законодавства про охорону здоров'я через систему органів виконавчої влади, проводить у життя державну політику охорони здоров'я, зокрема стосовно обігу лікарських засобів, здійснює інші повноваження, передбачені Конституцією; від імені України укладає міжнародні договори, зокрема й ті, що стосуються питань міжнародної співпраці у сфері обігу лікарських засобів; здійснюючи свої правотворчі повноваження, Президент доручає Міністерству охорони здоров'я України розробити механізми недопущення погіршення ситуації із забезпеченням населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами й виробами медичного призначення, а також надання малозабезпеченим верствам населення соціальних дотацій для часткової компенсації витрат на придбання лікарських засобів і виробів медичного призначення [5, с. 11].

Таким чином, Президент України як суб'єкт публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні – це гарант забезпечення права громадян на якісне медичне обслуговування й забезпечення нормальної життєдіяльності населення.

Кабінет Міністрів України наділений такими повноваженнями щодо регулювання обігу медтехніки та товарів медичного призначення: згідно зі ст. 113 КУ він є вищим органом у системі органів виконавчої влади, що забезпечує проведення державної політики у сферах обігу лікарських засобів, санітарно-епідеміологічного благополуччя, забезпечує розроблення та

виконання комплексних і цільових загальнодержавних програм щодо обігу лікарських засобів, створює економічні, правові та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність у сфері обігу лікарських засобів через безпечне, доступне та ефективне забезпечення товарів медичного призначення [6, с.3].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про лікарські засоби» Кабінет Міністрів України через систему органів виконавчої влади провадить у життя державну політику у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, організує розроблення та здійснення відповідних загальнодержавних та інших програм у межах своїх повноважень, забезпечує контроль за виконанням законодавства про лікарські засоби [7].

Згідно з вищезазначеним Кабінет Міністрів як суб'єкт публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні є особливим органом виконавчої влади, який має проводити ефективну державну політику для доступності громадян до медичної системи.

Центральні органи виконавчої влади наділені повноваженнями щодо безпечного, доступного, якісного та ефективного забезпечення лікарськими засобами, а саме в межах своєї компетенції розробляють програми й прогнози у сфері охорони здоров'я та у сфері обігу лікарських засобів; визначають єдині науково обґрунтовані державні стандарти, критерії та вимоги, що мають сприяти охороні здоров'я населення та обігу лікарських засобів; формують і розміщують державні замовлення з метою матеріально-технічного забезпечення сфери, здійснюють державний контроль і нагляд та іншу виконавчо-розпорядчу діяльність у сфері охорони здоров'я та у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення. Головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади щодо адміністрування у сфері обігу лікарських засобів є Міністерство охорони здоров'я України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [8, с. 457].

Відповідно до вищезазначеного Міністерство охорони здоров'я України як суб'єкт публічного адміністрування у сфері обігу

медтехніки та товарів медичного призначення в Україні є головним органом публічної адміністрації, який координує діяльність державної системи у сфері охорони здоров'я зокрема й обігу медтехніки та товарів медичного призначення на території України.

Відповідно до зазначених повноважень Міністерство має затверджувати порядок здійснення контролю за дотриманням ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами; загальні вимоги до матеріально-технічної бази для виробництва лікарських засобів, здійснення виробничого контролю їх якості, а також технологічних регламентів; методи здійснення контролю якості лікарського засобу; обов'язковий мінімальний асортимент лікарських засобів для аптечних закладів та фельдшерсько-акушерських пунктів; інструкцію з медичного застосування лікарського засобу; державні та галузеві стандарти якості лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів; внесення змін до переліків лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади та установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевих бюджетів; також затверджує правила щодо: виписування рецептів і вимог-замовлень на лікарські засоби та вироби медичного призначення, порядок відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів; виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах фармацевтичних (аптечних) закладів, припису лікарських засобів; зберігання лікарських засобів у закладах охорони здоров'я та здійснення контролю їх якості; проведення клінічних випробувань медичних виробів; утилізації та знищення лікарських засобів [9].

Публічне адміністрування обігу лікарських засобів здійснює такий центральний органи виконавчої влади, як Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, яка була створена 2015 року як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони здоров'я, який реалізує державну

політику у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, зокрема медичних імунобіологічних препаратів та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу [10].

Основними її повноваженнями є такі: реалізація державної політики у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, медичних виробів та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також внесення Міністрові охорони здоров'я пропозицій щодо формування державної політики у зазначених сферах; ліцензування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, імпорту лікарських засобів (окрім активних фармацевтичних інгредієнтів), оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; технічне регулювання у визначених сферах; здійснення державного регулювання і контролю у сферах обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу тощо [10].

Таким чином, Державна служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками як суб'єкт публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні – це один з основних органів публічної адміністрації, який відповідно до своїх повноважень має здійснювати контроль за обігом медтехніки та товарами медичного призначення в Україні, зокрема слід також запровадити контроль за електронною системою обігу таких засобів (яка має включати в себе всі елементи їх обігу – від етапу створення до їх утилізації).

Висновки. Отже, суб'єкти публічного адміністрування у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення в Україні – це організаційно-структурна сукупність органів адміністрування, що мають законні повноваження для державної реалізації інтересів на імпорт, виробництво, забезпечення та обіг якісних товарів у сфері обігу медтехніки та товарів медичного призначення.

Список використаних джерел:

1. Глобенко І. Особливості адміністративно-правового

статусу суб'єктів публічної адміністрації в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. Випуск 4. С. 82-86.

2. Особливості стратегічного планування та цільового програмування в оборонній сфері України. Право і Безпека. 2017. № 2. С. 54-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2017_2_12.

3. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Адміністративне право» / Національна академія внутрішніх справ. Київ. 2019. URL: https://www.naiou.kiev.ua/files/kafedru/app/lectures/admin-pravo/kurs_leks.doc.

4. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 лист. 1992 р. № 2801-XII / БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

5. Стрельченко О. Доктринальна характеристика адміністративної відповідальності за порушення норм (правил) сфери обігу лікарських засобів. Адміністративне право і процес. 2019. № 3. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/34.pdf>.

6. Стрельченко О. Гармонізація національних лікарських політик відповідно з Європейськими стандартами. Journal World Science. Multidisciplinary Scientific Edition. 3 (31). Vol. 4. March 2018. С. 21-24.

7. Про лікарські засоби: Закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96- ВР/ Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №22. Ст. 86.

8. Кузьменко О. Курс адміністративного права України: підруч. / за заг. ред. Київ. Юрінком Інтер. 2018. 904 с.

9. Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 берез. 2015 р. № 267 / Кабінет Міністрів України. Офіційний вісник України. 2015. № 38. С. 86. Ст. 1243.

10. Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серп. 2015 р. № 647 Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-п/print>

УДК 342.9: 347.961

Розсоха С. С.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НОТАРІУСА В АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

У статті визначено особливості правового статусу нотаріуса в адміністративних правовідносинах, які є характерними ознаками нотаріуса як суб'єкта, що діє від імені держави. Встановлено, що нотаріус має адміністративно-правовий статус, адже наділений функціями держави щодо легітимізації відносин у суспільстві; нотаріус постійно вступає в публічні правовідносини, при цьому не входить до жодної з гілок влади; правосуб'єктність нотаріусів (як державних, так і приватних) виникає внаслідок діяльності публічної адміністрації (Міністерства юстиції України, що є основним суб'єктом регулювання процедури надання права на зайняття нотаріальної діяльності); засади функціонування та реформування нотаріату визначаються органами державної влади.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, механізм, Міністерство юстиції України, норми права, Нотаріальна палата України, нотаріат, нотаріус, принципи, статус.

The article defines the peculiarities of the legal status of a notary in administrative legal relations, which are characteristic features of a notary, as a subject acting on behalf of the state. It is established that the notary has administrative and legal status, because: the notary is endowed with the functions of the state to legitimize relations in society; a notary constantly enters into a public legal relationship, and does not belong to any of the branches of government; the legal personality of notaries (both public and private) arises from the activities of the public administration (the Ministry of Justice of Ukraine, which is the main subject of regulation of the procedure for granting the right to engage in notarial activities); the principles of functioning and

reform of the notary are determined by the state authorities.

Key words: administrative and legal support, mechanism, Ministry of Justice of Ukraine, norms of law, Notary Chamber of Ukraine, notary, principles, status.

Вступ. Сучасний стан та бурхливий розвиток економічних процесів вимагає чіткого віддзеркалення цих процесів у нормативно-правових актах держави. Динамізм ринкових відносин, різноманітність способів придбання та відчуження власності, постійні зміни в законодавстві, що врегульовує цю сферу, зумовили потребу забезпечення державою легітимності та стабільності обігу нерухомого майна [10, с. 8].

Важливу роль у легітимності майна має нотаріат як інститут, що надає відносинам власності правову захищеність. Нотаріус, хоч не є публічною особою, але виконує свої повноваження від імені держави, тому безумовно вступає в різні адміністративні правовідносини. Крім того держава здійснює адміністративне забезпечення інституту нотаріату з метою його ефективного функціонування в суспільстві.

Таким чином, оскільки нотаріус діє від імені держави та виконує правові функції держави щодо захисту права власності особи, особливості правового статусу нотаріуса в адміністративних правовідносинах є актуальною площиною для наукового дослідження.

До розкриття забезпечення нотаріальної діяльності в Україні звертали свою увагу такі вчені, як Т. Білоус, М. Глобінець, А. Гуледза, Г. Гулевська, Н. Гриців, Л. Данюк, А. Денисова, М. Долинська, К. Досінчук, Н. Ільєва, Е. Женеску, Д. Журавльов, Н. Карнарук, У. Кінаш, С. Ковальчук, І. Когутич, О. Красногор, Т. Курило, О. Мартинюк, І. Орловська, У. Палієнко, В. Тищенко, К. Чижмарь, В. Черниш, О. Чудний, К. Федорова та інші.

Однак, враховуючи чинні проблеми, які виникають у нотаріаті внаслідок неналежного адміністративно-правового забезпечення, дослідження цієї проблематики є надзвичайно важливим для виконання функцій нотаріату в українському суспільстві.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб внаслідок розкриття особливостей застосування норм права, аналізу

позицій вчених- юристів та практики нотаріату визначити особливості правового статусу нотаріуса в адміністративних правовідносинах.

Результати дослідження. Провідне місце в системі нотаріальної діяльності належить нотаріусу, який безпосередньо забезпечує здійснення суспільно корисних дій, надає фізичним і юридичним особам різноманітні юридичні сервісні послуги. Для забезпечення високої якості надання таких послуг нотаріус має відповідати відповідним вимогам. Правовий статус нотаріуса є комплексним інститутом юриспруденції, він визнається нормами цивільного, адміністративного, фінансового, податкового, муніципального права. При цьому вагома частина правового статусу нотаріуса врегульовується адміністративним правом [7, с. 355-358].

Нотаріус в Україні має загальний і спеціальний правовий статус. Загальний правовий статус похідний від конституційного і властивий кожному громадянину, а спеціальний правовий статус виникає з моменту призначення на посаду. Установивши потрібну структуру нотаріату (маються на увазі державний і приватний нотаріус, а також посадові особи, які мають право вчиняти нотаріальні дії), законодавець визначив деякі особливості правового статусу кожного з них [4, с. 35-39].

Щодо конституційного статусу нотаріуса, то нотаріат не входить до жодної з гілок державної влади та не є організаційно-державним органом, однак, як переконує К. Чижмарь, в окремих випадках інститут нотаріату та його представники мають право за спеціальним дорученням держави здійснювати окремі функції держави. Таким чином, нотаріат становить недержавний інститут, якому відповідно до законодавства України делеговано окремі повноваження держави щодо здійснення однієї з найважливіших державних функцій – захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Іншими словами, нотаріус наділений повноваженнями державно-владного характеру та за своєю діяльністю реалізує публічну владу держави. Тобто в процесі виконання делегованих державних функцій нотаріат дорівнюється за правовим статусом до органів держави [11, с. 58-63].

Отже, варто погодитися з тим, що нотаріус має подвійну юридичну природу правового статусу: загальний походить з конституційних норм, відповідно до яких нотаріат не входить до жодної з гілок влади та є самостійним, незалежним інститутом, що наділений зі сторони держави певними функціями; та спеціальний, який визначається нормами права у сфері нотаріату та розкриває особливості вступу нотаріуса в різні правовідносини, зокрема адміністративні.

Щодо адміністративного статусу, то варто розпочати з того, що специфіка соціального управління нотаріатом полягає в існуванні трьох його видів – державного, громадського, комунального. Державне управління здійснюється Міністерством юстиції, Головним управлінням юстиції Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, управлінням юстиції в областях, містах Києві та Севастополі (їхніми посадовими особами), а також іншими державними органами в межах виконання внутрішньо- організаційної функції кадрового забезпечення. Останнє стосується й комунального управління. Громадське управління здійснюється Українською нотаріальною палатою як добровільним громадським об'єднанням нотаріусів. Державне управління стосується цілеспрямованого впливу безпосередньо на його об'єкти за допомогою методів управління, що упорядковують діяльність об'єктів. Державне регулювання нотаріату більш пов'язане із впливом на середовище функціонування нотаріату [2, с. 7-9].

Державне управління нотаріатом стосується цілеспрямованого впливу безпосередньо на об'єкти управління, використання його методів, що упорядковують діяльність об'єктів. Такими методами можуть бути не лише переконування та примус, а й ті, що реалізуються у формі імперативних приписів: обов'язковість або заборона вчинення певних дій; реєстраційні дії; контроль і нагляд тощо [1, с. 298]. Державне регулювання нотаріату у свою чергу не так впливає на об'єкти управління, як на середовище функціонування нотаріату. Це стосується, наприклад, визначення напрямків реформування, установлення умов та обсягів фінансування

нотаріальної діяльності тощо. Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону «Про нотаріат» державне регулювання нотаріальної діяльності полягає зокрема в установленні порядку допуску громадян до її здійснення, зупинення і припинення приватної нотаріальної практики, порядку вчинення нотаріальних дій; визначенні органів та осіб, які здійснюють контроль за організацією нотаріальної діяльності в Україні, перевірки виконання нотаріусами правил нотаріального діловодства; визначенні ставок державного мита тощо [8]. Отже, законодавець фактично включає до державного регулювання нотаріальної діяльності й державне управління нею. Так, з позицій адміністративно-правової доктрини, під державним управлінням нотаріальною діяльністю Л. Данюк розуміє застосування заходів щодо зупинення і припинення приватної нотаріальної практики, здійснення перевірок та контролю за організацією діяльності нотаріусів і виконанням ними правил нотаріального діловодства [2, с. 7-9].

В. Юрах визначив, що нотаріус в Україні наділений особливим статусом у системі публічних відносин. Фактично не будучи суб'єктом адміністративного права, нотаріус реалізовує низку публічних функцій у сферах державно-правового регулювання. Відповідно для комплексного розуміння всіх аспектів публічної діяльності нотаріуса визначений напрямок дослідження потребує подальшого розвитку [12, с. 151-155].

Під публічно-правовим статусом нотаріату України Н. Ільєва розуміє його положення в ієрархії органів публічної адміністрації, яке створює умови для забезпечення спроможності органами нотаріату своїми діями (актами) породжувати, змінювати або припиняти певні правовідносини у зв'язку з учиненням нотаріальних дій. До структури публічно-правового статусу нотаріату вчена відносить такі елементи: 1) мета, завдання, функції, 2) компетенція, 3) організація діяльності, 4) юридична відповідальність органів нотаріату [5, с. 152-156].

С. Фурса скептично ставиться до пропозиції наділення нотаріусів повноваженнями діяти від імені держави, адже, на її думку, хоча нотаріальна діяльність зумовлена виконанням функцій держави, але недоцільно надавати нотаріусам право діяти від імені держави [9, с.

128- 132].

В. Комаров переконує, що приватний нотаріус володіє державно- владним характером, зачіпає найбільш важливі права та законні інтереси громадян та організацій. Учений вважає, що в діяльності нотаріуса особливо важливими є два аспекти: з одного боку, він здійснює свою діяльність від імені держави, яка делегує нотаріусу спеціальні повноваження і наділяє його низкою прав та обов'язків; з іншого – нотаріус не отримує заробітної плати з бюджету, не перебуває у штаті державного апарату й організує свою діяльність самостійно: орендує або придбаває приміщення, обладнання нотаріальної контори, наймає працівників та оплачує їхню працю тощо [6, с. 115].

Таким чином, позиції вчених щодо сутності правового статусу нотаріуса відрізняються: деякі з науковців не вважають, що нотаріус має адміністративно-правовий статус, однак більшість учених (позиції яких ми підтримуємо) вказують, що оскільки нотаріус виконує функції від імені держави, присутність адміністративно-правових відносин у цій площині є невід'ємною частиною функціонування усього нотаріату в суспільстві.

Аналіз правового статусу нотаріуса в адміністративних правовідносинах дозволив У. Палієнко зробити такі висновки щодо адміністративно-правовий статус нотаріуса, зокрема: 1) є складовою загального юридичного статусу нотаріусу; 2) відображає його публічне становище у суспільстві; 3) складається з встановлених законодавством України обов'язків та прав у сукупності з обсягом та характером правосуб'єктності; 4) нотаріусом може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи у сфері права не менше трьох років, пройшов стажування протягом одного року в державній нотаріальній конторі або у приватного нотаріуса, склав кваліфікаційний іспит, одержав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю; 5) до основних публічних обов'язків нотаріуса належать вимоги здійснювати свої професійні обов'язки суворо відповідно до законодавства та присяги; сприяти фізичним і юридичним особам у

здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати права й обов'язки; зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з учиненням нотаріальних дій; відмовити у вчиненні нотаріальної дії в разі її невідповідності законодавству; надавати документи, інформацію й пояснення на вимогу контролюючих органів; б) нотаріус має право витребувати від фізичних і юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій; складати проекти угод і заяв, виготовляти копії документів та виписки з них, а також давати роз'яснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру [7, с. 355-358].

Безумовно, адміністративні правовідносини виникають також у сфері діяльності державних нотаріусів. На думку М. Долинської, особливості здійснення нотаріальної діяльності державними нотаріусами полягають у тому, що юридичною особою є державна нотаріальна контора, а не державний нотаріус; завідувач державною нотаріальною конторою, а також державний нотаріус є представниками державної нотаріальної контори; державна нотаріальна контора створюється, діє та фінансується за рахунок держави, а завідувач конторою та нотаріус є її штатними одиницями; завідувач конторою, державний нотаріус перебувають у трудових правовідносинах із державним органом, а в частині оплати праці та пенсійного забезпечення прирівнюються до державних службовців; нотаріус підконтрольний управлінню юстиції (державному органу) і не несе самостійної відповідальності за результати здійснюваної ним нотаріальної діяльності; Міністерство юстиції України, головні управління юстиції в областях, місті Києві проводять перевірку організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів згідно Закону України «Про нотаріат»; державний нотаріус вчиняє нотаріальні дії як нотаріус державної нотаріальної контори, використовуючи при цьому печатку нотаріальної контори із зображенням Державного герба України, найменуванням державної нотаріальної контори і відповідним номером [3, с. 108-114; 8].

Висновки. Особливості правового статусу нотаріуса в

адміністративних правовідносинах полягають у тому, що він: 1) наділений функціями держави щодо легітимізації відносин у суспільстві; 2) нотаріус постійно вступає в публічні правовідносини, при цьому не входить до жодної з гілок влади; 3) правосуб'єктність нотаріусів (як державних, так і приватних) виникає внаслідок діяльності публічної адміністрації (Міністерства юстиції України, що є основним суб'єктом регулювання процедури надання права на зайняття нотаріальної діяльності); 4) діяльність державних нотаріусів визначається нормами нотаріального та адміністративного права; 5) обсяг фінансування нотаріальної діяльності встановлюється як приватними нотаріусами самостійно, так і органами державної влади; 6) засади функціонування та реформування нотаріату визначаються органами державної влади.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручн.: У 2-х т. Т. 1. Загальна частина. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. 592 с.
2. Данюк Л. Статус нотаріату у сфері соціального управління. Віче. 2010. № 2. С. 7-9.
3. Долинська М. С. Деякі аспекти правового статусу державного нотаріуса. Форум права. 2014. № 2. С. 108–114.
4. Ільєва Н. В. Публічно-правовий статус нотаріуса та інших суб'єктів нотаріального процесу в Україні. Правова держава. 2016. № 23. С. 35-39.
5. Ільєва Н. В. Щодо визначення правового статусу нотаріату в Україні. Форум права. 2010. № 3. С. 152-156.
6. Комаров В. В. Нотаріат в Україні : підруч. К. : Юрінком Інтер, 2006. 320 с.
7. Палієнко У. О. Адміністративно-правовий статус нотаріуса в Україні. Форум права. 2010. № 2. С. 355-358.
8. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383.
9. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: Теоретичні основи.

Київ: Істина, 2002. 320 с.

10. Чижмарь К. І. Правовий статус нотаріуса у процесі державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень за законодавством України. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2012. № 9. С. 7-15.

11. Чижмарь К. Конституційно-правовий статус нотаріату на сучасному етапі розвитку держави: теоретичний аспект. Юридичний вісник. 2014. № 4. С. 58-63.

12. Юрах В. Правовий статус нотаріуса у відносинах публічного характеру. Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Право. 2017. Вип. 1. С. 151-155.

УДК 342.9: 35.08

Ріхтер В. В.

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ В УКРАЇНІ**

У статті визначено, що для належного забезпечення незалежності суддів необхідно здійснювати ефективне, оптимальне, комплексне публічне адміністрування, що за своєю природою в цій площині полягає в реалізації владного впливу та організаційно-забезпечувальної діяльності суб'єктами публічної адміністрації в особливому порядку задля захисту правового статусу, імунітету та професійних інтересів судді, що складають його незалежність у правовідносинах.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, забезпечення судів, недоторканність судді, незалежність суду, публічна служба, публічне адміністрування, суддівська кар'єра, суддя.

The article stipulates that in order to properly ensure the independence of judges it is necessary to carry out effective, optimal, comprehensive public administration, which by its nature in this area is to exercise power and organizational and support activities of public administration in a special way to protect legal status, immunity and professional interests of a judge, which constitute his independence in legal relations.

Key words: administrative and legal status, provision of courts, immunity of a judge, independence of a court, public service, public administration, judicial career, judge.

Вступ. Конституція України містить обов'язкові вимоги, яким має відповідати особа, що претендує на зайняття посади судді (ст. 127). Ураховуючи, що суддівський корпус становить судову владу, діяльність якої пов'язана з відновленням порушених прав, виконувати

зазначені функції можуть винятково особи, які відповідають усім вимогам, встановленим як Основним Законом, так і нормативно-правовими актами, що визначають соціально-правовий статус суддів в Україні. Проте, згадуючи про вимоги, які висувуються до суддів, слід також розкрити принцип забезпечення незалежності суддів в Україні [2, с. 44–48; 3].

Забезпечення незалежності суддів в Україні з позиції адміністративного права була науково-ціннісним предметом вивчення багатьох вчених, до яких належать В. Бевзенко, В. Бойко, С. Бондар, А. Борко, Д. Вітюк, Р. Голобутовський, О. Гуменний, В. Декаленко, О. Дручек, А. Іванищук, Р. Ігонін, І. Ієрусалімова, С. Кічмаренко, О. Клименко, Р. Крусян, Я. Лазур, Н. Литвин, Л. Москвич, С. Обрусна, О. Овчаренко, А. Олійник, С. Прилуцький, І. Прошутя, В. Сердюк, К. Степаненко, К. Толкачов, Д. Шпенюв та інші. При цьому всебічні посягання на правовий статус судді підкреслюють своєчасність визначеної теми наукового дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу нормативних основ, концептуальних ідей та наукових позицій розкрити публічне адміністрування забезпечення незалежності суддів в Україні.

Результати дослідження. У словниковій літературі термін «незалежність» визначається як відсутність залежності від кого- або чого- небудь; рішучість, самостійність у поведінці, діях, вчинках [6, с. 140]. У загальному розумінні незалежність суб'єкта – це його реальна можливість самостійно, без зовнішнього впливу, ухвалювати рішення, виходячи зі своїх власних прагнень, інтересів та переконань. Однак при цьому слід ураховувати, що таке тлумачення незалежності є доволі просторим, і на практиці зміст та обсяги цього поняття конкретизуються та уточнюються відповідними умовами й обставинами, в яких воно застосовується [8, с. 71–76].

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції та законів України й на засадах верховенства права.

Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, щодо розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання й поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи мають утримуватися від заяв та дій, що можуть підірвати незалежність судової влади. Для захисту професійних інтересів суддів і вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування [1].

Суддя у своїй діяльності зі здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції й законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом. Суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом. Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора [1].

На наш погляд, незалежність судді – це особливий, внутрішньо-судовий стан захищеності та самостійності судді, що регламентується нормами закону та полягає у визначенні правового становища судді щодо його професійного імунітету та незмінюваності, створенні умов щодо забезпечення судді у професійній діяльності, нейтралізації незаконного впливу на суддю та інших чинників, що можуть негативно стосуватися професійної діяльності.

Стан вітчизняної судової системи, зокрема дотримання принципу незалежності суддів, уже давно перейшов у розряд проблем, які

особливо турбують українське суспільство. Необхідність виправлення цієї проблемної ситуації ні в кого не викликає сумнівів, однак усі вжиті заходи, зокрема й виконання відповідних завдань судової реформи, поки що відчутно не вплинули на забезпечення реальної незалежності суддів. Щоб реформування судової системи дало очікувані результати, потрібно цей процес супроводжувати ретельним аналізом стану незалежності суддів і дієвості механізмів для її забезпечення, а також оцінити ефективність нових правових норм, які стосуються діяльності суддів та органів суддівського самоврядування щодо забезпечення їх незалежності. Для того, щоб отримати достовірну оцінку стану незалежності суддів, потрібно розглянути цю проблему з позицій як суспільства, так і самої суддівської спільноти. Дослідження цього питання ускладнює те, що на формування ставлення суспільства (перш за все пересічних громадян) до стану правосуддя впливає низка чинників: статево-вікові особливості осіб, які здійснюють оцінювання; особистий досвід людини, зокрема пов'язаний зі зверненням по захист своїх прав і законних інтересів до судових органів; вплив засобів масової інформації; офіційна й неофіційна інформація щодо фактів порушення незалежності суддів та втручання в їхню діяльність; суб'єктивна оцінка роботи судових органів тощо. Відновлення авторитету судової влади в суспільстві, а відповідно й належного рівня довіри громадян до цієї гілки влади – необхідна умова забезпечення принципу незалежності суддів у державі. Коли втрачено авторитет судової влади, то не може бути й мови про належне дотримання відповідного принципу правосуддя [7, с. 202; 4, с. 12–14].

При цьому принцип незалежності суддів є двоєдиним. Незалежність суддів при здійсненні правосуддя обов'язково передбачає їх підпорядкування тільки закону, інакше вона може привести до беззаконня і свавілля. Тому чим повніше й точніше в процесуальному законі регламентована діяльність суддів з розгляду і вирішення судових справ, тим більше гарантії від свавілля. Суддя вирішує справи на підставі закону, відповідно до своєї правосвідомості, в тих умовах, що виключають сторонній вплив на

нього. Без належного забезпечення принципу незалежності суддів не можна повною мірою реалізувати інші принципи правосуддя та забезпечити ефективний судовий захист прав і свобод людини і громадянина [5, с. 227–230].

Законодавством встановлено, що незалежність судді забезпечується:

1) особливим порядком його призначення, притягнення до відповідальності, звільнення та припинення повноважень;

2) недоторканністю та імунітетом судді; 3) незмінюваністю судді;

4) порядком здійснення правосуддя, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення; 5) заборонаю втручання у здійснення правосуддя; 6) відповідальністю за неповагу до суду чи судді;

7) окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, встановленим законом; 8) належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді; 9) функціонуванням органів суддівськогосудування та самоврядування; 10) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту; 11) правом судді на відставку. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї. При ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України та законом гарантій незалежності судді [1].

Однак незалежність суддів не абсолютна, вона обмежена законом, процедурними рамками, у межах яких здійснюється судова влада. Незалежність суддів легітимна лише при здійсненні процесуальної діяльності судді. Поняття «незалежність» при окресленні складових статусу суддів законодавець використовує лише при характеристиці повноважень судді у здійсненні судочинства, тобто коли мова йде про процесуальний аспект суддівської діяльності.

Поза межами суду, судового розгляду справи принцип незалежності судді не діє. Зміст незалежності суддів включає також елемент особистісної незалежності суддів (тобто наявність у судді певних морально-психологічних якостей, які сприяють реалізації права судді самостійно приймати рішення по справі). Незалежність судді передбачає незалежність як від зовнішнього (від чинників, що перебувають за межами судової системи), так і внутрішнього (від чинників усередині самої судової системи) впливу на процес ухвалення суддею рішення по справі [5, с. 227–230].

Висновки. Для належного забезпечення незалежності суддів потрібно здійснювати ефективне, оптимальне, комплексне публічне адміністрування, що за своєю природою в цій площині полягає в реалізації владного впливу та організаційно-забезпечувальної діяльності суб'єктами публічної адміністрації в особливому порядку задля захисту правового статусу, імунітету та професійних інтересів судді, що складають його незалежність у правовідносинах.

Публічне адміністрування забезпечення незалежності суддів в Україні здійснюють усі суб'єкти публічної адміністрації, діяльність яких поширена в судовій системі та більшою мірою вони це функціонально реалізують: Вища рада правосуддя; Вища кваліфікаційна комісія суддів; органи суддівського самоврядування; Державна судова адміністрація; Національна школа суддів України; Громадська рада та Громадська рада міжнародних експертів; Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, правоохоронні органи; Служба судової охорони.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
2. Потильчак О. І. Незалежність суддів як гарантія правової держави: міжнародний досвід. Вісник Верховного Суду України.

2014. № 6. С. 44- 48.

3. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради.1996. № 30. Ст. 141.

4. Галайденко Т. Незалежність суддів як індикатор стану вітчизняної судової системи. Віче. 2012. № 2. С. 12-14.

5. Шульгач Н. М. Поняття та сутність принципу незалежності суддів. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2011. Вип. 6. С. 227-230.

6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укладач та гол. редактор В. Бусел ґ К. ; Ірпінь : ВТФ - Перун», 2006. 1728 с.

7. Овчаренко О. М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: монографія. Харків: Право, 2008. 304 с.

8. Копняк М. А. Сутність та зміст принципу незалежності суддів апеляційних судів України. Форум права. 2017. № 1. С. 71–76.

УДК 342.9:34.08(477)

Яра О. С.

**ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

У статті з'ясовано юридичну природу індивідуальних актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні. Доведено, що це основний інструмент адміністративної діяльності публічної адміністрації, спеціальної суб'єктів публічного адміністрування у формі одностороннього волевиявлення адміністративного органу зовнішнього спрямування. Вони безпосередньо впливають на права та інтереси студентів, науково-педагогічних працівників та загалом на юридичні вищі.

Ключові слова: *вища юридична освіта, забезпечення, індивідуальні акти, інструмент публічного адміністрування, студент, науково- педагогічний працівник, суб'єкт публічного адміністрування, юридична природа.*

The article clarifies the legal nature of individual acts as tools of public administration of higher legal education in Ukraine. It is proved that this is the main tool of administrative activity of public administration of special subjects of public administration in the form of unilateral expression of will of the administrative body of external direction. They directly affect the rights and interests of students, research and teaching staff and legal higher education in general.

Key words: *higher legal education, individual acts, legal nature, public administration tool, software, student, research and teaching staff, subject of public administration.*

Вступ. Безпосереднє забезпечення прав та законних інтересів студентів, науково-педагогічних працівників, інших учасників

навчального процесу з юридичних дисциплін здійснюється за допомогою ухвалення суб'єктами публічної адміністрації персоніфікованих адміністративних актів, які безпосередньо впливають на виникнення, зміну чи припинення певних адміністративно-правових відносин у сфері вищій юридичної освіти в Україні.

У сучасній юридичній літературі з адміністративного права такі персоніфіковані адміністративні акти отримали назву «індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації» як інструменти публічного адміністрування, які потребують як доктринального, так і правотворчого й правозастосовного удосконалення.

До проблеми адміністративно-правового забезпечення вищої юридичної освіти в Україні звертали свої наукові погляди вітчизняні вчені В. Бачинін, О. Бондаренко, Н. Бондарчук, І. Булик, О. Внукова, В. Галуцько, О. Гладкая, О. Голік, В. Гладуш, І. Голобенко, К. Грищенко, Н. Гітун, Н. Губерська, Г. Драйден, І. Драч, В. Дейнека, О. Жерновникова, І. Зайченко, А. Іванищук, Н. Л. Калашнікова, А. Калімбет, М. Курко, Т. Кучера, О. Мандюк, М. Мартинов, А. Маслова, Р. Мельник, Л. Миськів, О. Лебідь, Г. Лисенко, О. Львова, В. Пальчиков, М. Сідор, В. Селюков, Л. Насонова, Г. Немченко, С. Немченко, Н. Пархоменко, О. Правоторова, Л. Подимова, О. Ортинський, С. Сливка, О. Сковчиляс-Павлів, О. Хохленко, І. Хохлова, Т. Тарахонич, І. Тикович, С. Цигульов, Ю. Шемчушенка, А. Шпак, В. Юровська, М. Фіцула, С. Яровий та ін. Проте вони аналізовану нами проблематику безпосередньо не аналізували, а зосереджували свої наукові пошуки та більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права, доктринальних поглядів на цю проблематику вчених-адміністративістів, чинного законодавства з'ясувати юридичну природу індивідуальних актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні.

Результати дослідження. Індивідуальний акт є основним

інструментом діяльності публічної адміністрації, коли спрямований на конкретних суб'єктів адміністративного права, оскільки саме на підставі адміністративних актів у переважній більшості випадків виникають, змінюються та припиняються адміністративно-правові відносини [1].

На думку О. Мандюка, індивідуальний адміністративний акт – це дія одностороннього волевиявлення адміністративного органу зовнішнього спрямування, що безпосередньо впливає на права, свободи чи інтереси конкретних осіб або стосується конкретної ситуації. Основними ознаками індивідуального адміністративного акта є односторонність, індивідуальність (конкретність), зовнішня дія, породження правових наслідків, ухвалення адміністративним органом [2]

Видання індивідуальних актів є близьким до нормативного, але не тотожне йому. Відмінність між ними полягає в тому, що адміністративні акти встановлюють, змінюють або припиняють конкретні адміністративні правовідносини. Вони відрізняються від нормативних тим, що звернені до конкретних суб'єктів адміністративно-правових відносин, і їх дія припиняється після здійснення встановлених у них прав і обов'язків, тобто після одноразового їх застосування. Ознаками адміністративного акта є такі: він є юридичним актом індивідуальної дії, адже ці акти стосуються конкретних осіб та їхніх відносин, а їх головною рисою є конкретність: чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних, а саме індивідуальних справ або питань, що виникають у сфері публічного адміністрування; чітка визначеність адресата – конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, зумовлених цими актами; можуть бути оскаржені лише особами, безпосередні права, свободи чи охоронювані законом інтереси яких такими актами порушено; ухвалюється суб'єктом публічної адміністрації в установленому (процедурному) порядку, порушення якого може призвести до недійсності адміністративного акта – це має бути

суб'єкт, уповноважений на здійснення адміністративної влади; спрямований на створення, зміну чи припинення прав та обов'язків фізичної або юридичної особи (осіб), тобто для адміністративного акта характерна зовнішня спрямованість його дії. Акцент на зовнішні дії адміністративного акта дозволяє відмежовувати такі акти від внутрішньо спрямованих актів [1].

В аналізованій нами сфері загальні та спеціальні суб'єкти публічної адміністрації видають численні індивідуальні акти, що регулюють різні сфери забезпечення вищої юридичної освіти в Україні.

На слухну думку А. Калімбет, М. Сідор, адміністративні дії суб'єктів публічної адміністрації, що мають на меті забезпечення публічного інтересу, можуть приймати різноманітну зовнішню форму і таким чином набувати вигляду інструментів публічного адміністрування. Виділено загальні ознаки інструментів публічного адміністрування, серед яких – підзаконний характер, правомочність, належна оформленість, можливість оскарження тощо; а також проведено порівняльну характеристику між нормативними та адміністративними актами як інструментами публічного адміністрування, основна відмінність яких визначається за колом осіб, на яких поширюється дія акта, та можливості багаторазового його застосування [4]

Індивідуальні акти можуть бути класифіковані за такими критеріями: за формою виявлення (або способом оформлення), за юридичними наслідками; за дією в часі; за характером дії щодо особи; за порядком ухвалення; за критерієм результату; за функцією у правовому регулюванні; за способом ухвалення; за критерієм суб'єктів, які мають право видавати чи ухвалювати індивідуальні акти; за критерієм відповідності праву; за критерієм наявності очевидних вад та ін. [1].

За юридичними наслідками індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення вищої юридичної освіти в Україні можуть бути: правоповноважувальні – наприклад, відповідно до п.п. 6 п. 2 та п. 5 Порядку проведення експерименту з

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167 Наказом Міністерства освіти і науки України²⁹ липня 2019 р. № 1034, було утворено спеціалізовану вчену раду ДФ

26.503.02 Науково-дослідного інституту публічного права з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Драмаренка Кирила Борисовича на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю «Право». [5]. Тим самим завдяки ухваленню вищенаведеного індивідуального акта МОН виникли нові адміністративно-правові відносини, а саме спеціалізована вчена рада, яка стала уповноваженою здійснювати процесуальні заходи щодо захисту дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю «Право на третьому рівні вищої юридичної освіти.

Крім того, за аналізованим критерієм індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення вищої юридичної освіти в Україні можуть бути зобов'язальні, заборонні та відмовні [6].

Загалом треба підкреслити, що суб'єкти публічної адміністрації у сфері забезпечення вищої юридичної освіти видають численні індивідуальні акти, які за різними критеріями слід класифікувати: за характером дії – обтяжувальні акти (несприятливі, негативні), що не вигідні для особи й означають втручання в її права чи відмову в задоволенні прохання про надання певних привілеїв; сприяльні (позитивні) акти, що надають чи підтверджую право чи юридично значущу перевагу (наприклад, затверджують результати проведеної комісією акредитації правової спеціальності); змішані – акти, які для особи є частково сприяльними, а частково – обтяжувальними (наприклад, умовно затверджують результати проведеної комісією акредитації правової спеціальності із призначенням повторної перевірки через рік) [1].

Висновки. Усе вищевикладене дає можливість сформулювати такі загальні висновки щодо видання індивідуальних актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в

Україні:

– індивідуальні адміністративні акти – це адміністративні дії одностороннього волевиявлення адміністративного органу зовнішнього спрямування, що безпосередньо впливають на права та інтереси студентів, науково-педагогічних працівників і загалом на юридичні виші;

– індивідуальний акт є основним інструментом діяльності публічної адміністрації спеціальної суб'єктів публічного адміністрування (МОН, Агенції, керівництва юридичних вишів);

– ухвалення індивідуального акта завжди призводять до виникнення, зміни чи припинення адміністративно-правових відносин у сфері вищої юридичної освіти;

– ознаками індивідуального адміністративного акта є його виключно публічно-правова спрямованість, односторонність, індивідуальність, конкретність, зовнішня дія, породження правових наслідків для суб'єктів навчального і виховного процесу у сфері вищої юридичної освіти;

– індивідуальні акти у сфері адміністративно-правового забезпечення вищої юридичної освіти в Україні затверджують концепції (плани) (наприклад, концепції розвитку юридичної освіти), результати ліцензії та акредитації, початку й закінчення студентами навчального процесу, призначення науково-педагогічних працівників на адміністративні посади, присвоєння наукових ступенів і вчених звань науково-педагогічних працівників, накладення адміністративних і спеціальних дисциплінарних санкцій.

Отже, індивідуальні акти як інструменти публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні – це є основний інструмент адміністративної діяльності публічної адміністрації спеціальної суб'єктів публічного адміністрування (МОН, Агенції, керівництва юридичних вишів) у формі одностороннього волевиявлення адміністративного органу зовнішнього спрямування, що безпосередньо впливає на права та інтереси студентів, науково-педагогічних працівників та загалом на юридичні виші, що призводять до виникнення, зміни чи припинення адміністративно-

правових відносин у сфері вищої юридичної освіти, вони затверджують концепції (плани), результати ліцензії та акредитації, початку й закінчення студентами навчального процесу, призначення науково-педагогічних працівників на адміністративні посади, присвоєння наукових ступенів і вчених звань науково-педагогічних працівників, накладення адміністративних і спеціальних дисциплінарних санкцій.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2019. 466 с.
2. Мандюк О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування. Дисертація. Львів, 2017. 214 арк.
3. Плану заходів з реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2013 р. № 686-р. Верховна Рада України. 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2013-r#Text>
4. Калімбет А., Сідор М. Нормативні та індивідуальні акти як інструменти діяльності публічної адміністрації у сфері телебачення та радіомовлення. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 3 (47) 2019. С. 65-70.
5. Наказ Міністерства освіти і науки України 29 липня 2019 р. № 1034 "Про утворення спеціалізованої вченої ради з метою присудження ступеня доктора філософії". <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2019/07/mon-vid-290719-1034-pro-utvorenniya-spetsializovanoi-vchenoi-radi-z-metoyu-prisudzhennya-stupenya-doktora-filosofii.pdf>
6. Протоколом засідання № 7 (50). Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 2019. URL: <https://naqa.gov.ua>
7. Стандарт вищої освіти України: рівень вищої освіти -

другий (магістерський) магістр; ступінь вищої освіти – магістр; галузь знань - 08 Право; спеціальність - 081 Право. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України. URL: <https://naqa.gov.ua>

8. Проєкт Концепції розвитку юридичної освіти. Міністерство освіти і науки України. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/konceptsiya-vdoskonalennya-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika>]

9. Стратегія національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти 2019. <https://naqa.gov.ua/місія-та-стратегія-агентства/>]

10. Рудич М. Вища освіта як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Вісник університету «Україна»: Серія «Право». 2011. №2. С.71-74.

11. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. Верховна Рада України. 2002 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>

12. Про затвердження переліку іноземних акредитаційних агентств та агентств із забезпечення якості вищої освіти, які видають сертифікати про акредитацію освітніх програм, що визнаються в Україні. Додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 554-р. Верховна Рада України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2019-p#Text>

13. Проєкт Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Міністерство освіти і науки України. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2019/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2019.pdf>

14. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Постановлено Указом Президента від 30 вересня 2019 р. № 722. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

15. План заходів з реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2013 р. №

686-р. Верховна Рада України. 2013. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2013-p#Text>

16. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: https://npu.edu.ua/images/file/Viddil_licen/2016/post_266.pdf

УДК 342.56:35

Бойко В. П.

**ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ**

Визначено, що основними принципами функціонування адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України є: - принцип справедливості; - принцип незалежності судової влади; - принцип верховенства права; - принцип вільного доступу до судової влади; - принцип інформатизації судової влади; - принцип належного фінансування судової гілки влади; - принцип спеціалізації суддів та судів; - принцип мінімальних затрат людської енергії в судовій системі; - принцип дотримання строків судового провадження. Наголошено, що принципи адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України – це основні вихідні положення, вимоги засадничого характеру за допомогою яких визначається механізм та зміст інструментарію й напрямів удосконалення, щодо здійснення адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України, що полягає в забезпеченні чесного, справедливого та неупередженого правосуддя. Доведено, що ефективність функціонування судової влади в Україні, полягає в критичному недопущенні порушення навіть одного із принципів функціонування судової влади, оскільки якщо порушується один принцип, він тягне за собою порушення інших. З'ясовано, що функціональні принципи судової влади стосуються відносин, що виникають при судовому розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних та інших справ. Організаційні (судоустрійні) принципи звернені до відносин, що виникають не з приводу розгляду й вирішення конкретного виду судової справи, а з приводу організації судової системи, структури її органів, статусу суддів, тобто у зв'язку з організаційними відносинами. Зроблено висновок, що принципи адміністративно-

правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України – це основні вихідні положення, вимоги засадничого характеру за допомогою яких визначається механізм та зміст інструментарію й напрямів удосконалення, щодо здійснення адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України, що полягає в забезпеченні чесного, справедливого та неупередженого правосуддя.

Ключові слова: державний орган, ефективність, незалежність, поняття, публічна адміністрація, принцип, судова влада.

It is determined that the basic principles of functioning of administrative and legal maintenance of efficiency of functioning of judicial power of Ukraine are: -principle of justice; - the principle of independence of the judiciary; - the rule of law; - the principle of free access to the judiciary; - the principle of informing the judiciary; - the principle of proper financing of the judiciary; - the principle of specialization of judges and courts; - the principle of minimum human energy costs in the judicial system; - the principle of adherence to court proceedings. It was emphasized that the principles of administrative and legal support for the efficiency of the functioning of the judiciary of Ukraine are the basic starting points, the requirements of the fundamental nature by which the mechanism and content of the tools and directions of improvement are determined, regarding the implementation of the administrative and legal support of the effectiveness of the functioning of the judicial power of Ukraine, which is to ensure honest, fair and impartial justice. It is proved that the efficiency of the functioning of the judiciary in Ukraine is a critical violation of even one of the principles of the functioning of the judiciary, because if one principle is violated, it entails the violation of others. It has been established that the functional principles of the judiciary relate to the relations that arise in the judicial review of civil, criminal, economic, administrative and other cases. Organizational (judicial) principles refer to relations arising not from the consideration and resolution of a particular type of court case, but from the organization of the judicial system, the structure of its bodies, the status of judges, that is, in connection with organizational relations. It is concluded that the

principles of administrative and legal support for the efficiency of the functioning of the judiciary of Ukraine are the basic starting points, the requirements of the fundamental nature by which the mechanism and content of the tools and directions of improvement are determined, regarding the implementation of the administrative and legal support of the effectiveness of the functioning of the judicial power of Ukraine, which consists in ensuring fair, fair and impartial justice.

Key words: public authority, efficiency, independence, concept, public administration, principle, judicial power.

Вступ. Судова влада є самостійною та незалежною гілкою влади, яка функціонує з метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів осіб, суспільства та держави в цілому. В умовах проведення судової реформи, органи судової влади перебувають у площині змін, які спрямовані в напрямку євроінтеграції. Ці зміни в певній мірі направлені на належне забезпечення судочинства, адже стан адміністративно-правового забезпечення судової влади перебуває не на високому рівні, що негативно впливає на рівень здійснення судочинства, та на ефективність функціонування правосуддя загалом.

Одним із провідних питань що відіграють першочергову роль в функціонуванні судової влади в Україні є принципи. Цьому поняттю в зазначеній сфері, присвячено багато праць вчених-адміністративістів, однак однозначного визначення поки що немає.

Судова влада повинна працювати незалежно від усіх інших гілок влади, тому принцип незалежності є головним для судової системи. Однак ця сфера містить багато інших принципів які допомагають ефективно функціонувати судам України. Тому в нашій статті, ми спробуємо розкрити основні з таких.

Таким чином, з метою забезпечення ефективності захисту порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, виникає необхідність визначення основних принципів адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України.

Огляд останніх досліджень. До проблематики принципів адміністративно-правового забезпечення ефективності

функціонування судової влади України звертали свою увагу такі вчені-юристи С. Бондар, А. Борко, О. Гумін, О. Дручек, Р. Ігонін, І. Іерусалімова, О. Клименко, Я. Лазур, Н. Литвин, А. Олійник, І. Прошутя, К. Степаненко, К. Толкачев та інші. Проте, до аналізованих нами питань вони зверталися лише побічно, досліджуючи інші більш загальні, спеціальні чи суміжні виклики.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі праць вчених-юристів, теорії адміністративного права та діючого законодавства виявити і описати принципи адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України.

Результати дослідження. Відповідно до тлумачного словника поняття «принцип» – це основне вихідне положення будь-якої наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; правило, покладене в основу діяльності якої-небудь організації, товариства; переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [1]. В свою чергу слово «ефективний» трактується як «той, що приводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект [2, с. 8.]».

Для того щоб ми мали можливість розкрити принципи адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України, нам потрібно в першу чергу визначити основні принципи адміністративного права, оскільки вони є основними в адміністративно-правовому забезпеченні.

В. Галуцько під принципами адміністративного права розуміє основні вихідні, об'єктивно зумовлені засади, на яких базується діяльність суб'єктів адміністративного права, забезпечуються права та свободи людини і громадянина, нормальне функціонування громадянського суспільства та держави [3]. На думку Т. Коломоєць, принципи адміністративного права – це основоположні наукові ідеї, об'єктивно зумовлені та стабільні, які характеризують зміст адміністративного права, відбивають закономірності його розвитку і визначають напрямки адміністративно-правового регулювання суспільних відносин [4]. В. Юсупов під принципами адміністративного права визначає основні засади (комплекси ідей), що характеризують його зміст, закріплюють закономірності розвитку й визначають механізм адміністративно-правового регулювання

управлінських відносин [5].

Професор В. Галуцько, до характерних рис принципів адміністративного права відносить, те що: 1) вони формуються з метою забезпечення прав і свобод людини та громадянина й нормального функціонування громадянського суспільства та держави; 2) установлюють керівні засади-настанови, що визначають найважливіші правила, за якими здійснюється та організується діяльність суб'єктів адміністративного права; 3) принципи адміністративного права характеризуються прогресивністю, засвідчують ідеальні для умов сучасності основоположні засади поведінки суб'єктів адміністративного права, але які є реально досяжними [6]. Р. Мельник визначає роль принципів адміністративного права, які зокрема виконують системотвірну роль, тобто зумовлюють формування в межах нових інститутів; беруться до уваги у процесі законотворчості та нормотворчої діяльності, будучи орієнтирами для розвитку норм адміністративного права; створюють основу для судового контролю за адміністративними діями; заповнюють прогалини у сфері адміністративно-правового регулювання суспільних відносин [7].

Таким чином, ми врахували вищезазначену інформацію та зазначимо, що принципи адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України – це основні вихідні положення, вимоги засадничого характеру за допомогою яких визначається механізм та зміст інструментарію й напрямів удосконалення, щодо здійснення адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України, що полягає в забезпеченні чесного, справедливого та неупередженого правосуддя.

Далі сфокусуємося на більш спеціальних принципах забезпечення ефективності функціонування судової влади. Принципами судової влади є норми найбільш загального, керівного характеру, що визначають місце судової влади в системі єдиної державної влади, побудову її основних інститутів та спрямовані на реалізацію завдань, що стоять перед судовою владою. Принципи діють у межах єдиної цілісної взаємопов'язаної і взаємозалежної

системи, тому порушення одного з них тягне за собою порушення й інших. Будучи єдиною, система принципів судової влади поділяється на три підсистеми: інституціональну (загальні принципи судової влади), функціональну (принципи відправлення судочинства) й організаційну (принципи організації системи судових органів, або судоустрійні принципи). Усі вони хоча й пов'язані між собою, але утворюють самостійні галузеві підсистеми, кожна з яких відрізняється сферою поширення і призначенням. Інституціональні принципи фіксують загальні відносини, що виникають при запровадженні інституту судової влади в суспільстві, окреслюють місце в системі поділу влади й загальних засад взаємовідносин з іншими державними та приватними інститутами [8].

Таким чином, відповідно до вищезазначеної інформації, можемо зазначити що ефективність функціонування судової влади в Україні, полягає в критичному недопущенні порушення навіть одного із принципів функціонування судової влади, оскільки якщо порушується один принцип, він тягне за собою порушення інших.

Отже, деякі вчені-адміністративісти вважають, що основні принципи адміністративно-правового забезпечення функціонування судової влади України поділяються на три групи: - інституціональні (загальні принципи судової влади), функціональні (принципи відправлення судочинства); - організаційні (принципи організації системи судових органів, або судоустрійні принципи).

Функціональні принципи судової влади стосуються відносин, що виникають при судовому розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних та інших справ. Але на відміну від таких специфічних принципів, на яких будується окремий процес судочинства, функціональні принципи розкривають загальні засади здійснення й реалізації повноважень судової влади, характерні для будь-якого процесу розгляду судової справи і для всіх видів судочинства. Організаційні (судоустрійні) принципи звернені до відносин, що виникають не з приводу розгляду й вирішення конкретного виду судової справи, а з приводу організації судової системи, структури її органів, статусу суддів, тобто у зв'язку з організаційними відносинами. Чітке дотримання всієї системи

принципів забезпечує повний, усебічний та об'єктивний розгляд кримінальних, цивільних, господарських, адміністративних та інших справ і тим самим виконання завдань судової влади. Система принципів судової влади не залишається незмінною. Підкоряючись загальним закономірностям розвитку держави, деякі з них набувають нового змісту, з'являються й нові принципи. Судово-правова реформа, що провадиться в Україні, прийняття нових матеріальних і процесуальних законів суттєво впливають на вдосконалення системи принципів судової влади, надаючи деяким нового змісту. До інституціональних принципів судової влади належать: паритетність, справедливість, верховенство права, законність, здійснення судової влади тільки судом, доступність, незалежність і самостійність, безсторонність, процедурність. Усі вони взаємопов'язані і взаємозалежні, нормативно закріплені на конституційному й законодавчому рівнях [8].

І. Назаров пропонує наступну класифікацію принципів судової системи: - міжгалузеві (принципи єдності, територіальності, фінансування судів з держ бюджету та ін.) і галузеві (принцип інстанційності); -норми-принципи (прямо сформульовані в конкретних нормах права) і принципи виведені з норм; - за характером нормативного джерела, що закріплює принципи: конституційні принципи побудови судової системи і принципи, що закріплені у законодавстві про судоустрій [9].

Л. Москвич, зазначає, що розуміння ефективності може розглядатися як досягнення результату з мінімальними затратами. Так, знизити затрати людської енергії, часу та матеріальних засобів при здійсненні правосуддя, і як наслідок підвищити ефективність судової системи, допоможе ряд заходів: звільнення суддів від необов'язкової для них роботи (підготовка узагальнень, довідок, статистичної звітності і т.п.), необхідності здійснювати контроль за виконанням судового рішення, передання частини суддівських повноважень помічникам суддів; широке використання можливостей Єдиного державного реєстру судових рішень щодо написання тексту судових рішень з подібних справ; запровадження єдиної форми звернень до суду; поширення позасудового порядку розв'язання

конфліктів, розвиток інституту посередництва та медіації тощо [8].

Чуприна Л. ефективність судової системи пропонує розглядати як здатність судової влади вирішити в розумні й по можливості в найкоротші строки судові справи за дотримання прав особистості й забезпечення безперечного виконання прийнятих судом рішень. На думку автора, автори судової реформи недостатньо уваги приділяють вирішенню саме цих питань, що є життєво важливими для осіб, які звернулися за допомогою до суду, або тих, які повинні вступити в судовий процес не за власним бажанням. Підвищення ефективності судової діяльності пов'язано із дотриманням наступних вимог: а) відповідність чинного законодавства щодо здійснення судового розгляду справ Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини та іншим міжнародним стандартам з цього питання; б) виявлення та усунення практичних недоліків процесуального й організаційного характеру, що позитивно вплине на якість та ефективність судової діяльності [10].

Оцінку ефективності функціонування судової влади автор запропонував здійснювати за наступними критеріями: 1) якість виконання обов'язків і завдань, що визначається на підставі таких показників як: а) кількість справ, які розглядалися суддею; б) кількість повернених справ, тобто якість судового розгляду; в) оперативність розгляду справ; 2) професійну компетентність, яка тісно пов'язана з попереднім показником, засновується на професійних знаннях, і може виходити також із якості судового розгляду; 3) етика поведінки, яку можна встановити шляхом встановлення кількості звільнень суддів і причин цих звільнень порівняно з попереднім періодом, та кількості випадків притягнення їх до дисциплінарної відповідальності. Крім того, про якість здійснення правосуддя може свідчити і оцінка корумпованості судової влади [10].

Р. Куйбіда, для оцінки результатів реформи, а отже й ефективності функціонування судової влади, необхідні певні індикатори. Такими індикаторами можуть бути, зокрема: – статистика повернень судами заяв і скарг у зв'язку з пропусченням строків, які внаслідок змін значно скорочено; – швидкість розгляду справ; – динаміка кількості судових рішень про обмеження права на мирні

зібрання; – кількість звільнень суддів і причини цих звільнень порівняно з попереднім періодом тощо [11]

Отже, проаналізувавши численну кількість вітчизняних та зарубіжних нормативно-правових актів в судовій сфері ми дійшли висновку, що основними принципами функціонування адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України є: – принцип справедливості; – принцип незалежності судової влади; – принцип верховенства права; – принцип вільного доступу до судової влади; – принцип інформатизації судової влади; – принцип належного фінансування судової гілки влади; – принцип спеціалізації суддів та судів; – принцип мінімальних затрат людської енергії в судовій системі; – принцип дотримання строків судового провадження.

Принцип справедливості є основним правовим принципом, що для ефективності справлення правосуддя відіграє важливу роль, оскільки різне соціальне становище індивідів, зумовлює розшарування населення за класами. Однак кожен індивід має рівні права, обов'язки та відповідальність по відношенню з іншими. Тому й правосуддя повинно справлятися у рівних умовах.

Принцип вільного доступу до судової влади має на увазі вільного доступу до правосуддя всіх фізичних та юридичних осіб.

Під принципом верховенства права, розуміється одна із вимог Конституції України, що визначає нашу державу як правову та справедливу в якій громадяни рівні перед законом та судом.

Принцип незалежності судової влади – забороняє вплив будь-яких політичних, громадських чи інших сил на рішення та роботу судової влади.

Принцип інформатизації судової влади – це фундаментальний принцип, що зобов'язує публічну адміністрацію України сприяти розвитку комп'ютеризації судової системи, що полягає в достатньому фінансовому, кадровому іншому необхідному для цього процесу ресурсами.

Принцип належного фінансування судової гілки влади – за допомогою цього принципу публічна адміністрація має сприяти високому рівню матеріального забезпечення суду та суддів для

справедливого, некорумпованого правосуддя.

Принцип спеціалізації суддів та судів - полягає у забезпеченні якісного та справедливого правосуддя за допомогою спеціалізації судової системи в певній зосередженій сфері.

Принцип мінімальних затрат людської енергії в судовій системі – полягає в мінімалізації людської праці та часково її заміни на комп'ютерну за допомогою сучасного технічного обладнання та комп'ютерного забезпечення.

Принцип дотримання строків судового провадження – є не менш важливим за всі інші принципи та зобов'язує суддів та судовий персонал забезпечувати своєчасне, якісне та ефективне здійснення правосуддя.

Отже, принципи адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України – це основні вихідні положення, вимоги засадничого характеру за допомогою яких визначається механізм та зміст інструментарію й напрямів удосконалення, щодо здійснення адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України, що полягає в забезпеченні чесного, справедливого та неупередженого правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Винник В., Жайворонок В. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка. 1978. 568 с.
2. Бусел Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Київ. Ірпінь. ВТФ «Перун». 2005. 824 с.
3. Галуцько В., Олефір В., Пихтін М. та ін. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : монографія. Херсон. юрид. ін-т Харків. нац. ун-ту внутр. справ. Херсон. Херсон. міська друк. 2010. 376 с.
4. Коломоєць Т. Адміністративне право України. Підручник. Київ. «Істина». 2010. 447 с.
5. Юсупов В. Теория административного права. Москва. Юрид. Лит. 1985. С. 33.

6. Галуцько В., Курило В., Короєд С. та ін. Адміністративне право України. Т.1: Загальне адміністративне право: навчальний посібник. Херсон. Грінь Д.С., 2015. 272 с.
7. Мельник М. Зміст категорії «кадрове забезпечення» щодо діяльності судів: теоретичні підходи до визначення. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 61. С. 500-505.
8. Москвич Л., Назаров І., Овсянікова О. та ін. Організація судових та правохоронних органів. Частина 1. Основи судоустрою України. Харків. Право. 2018. 244 с.
9. Назаров І. Принципи побудови судової системи : монографія. Харків. 2009. С. 32, 33.
10. Чуприна Ю. Концептуальні засади оцінки ефективності функціонування судової влади. 2019. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/doc/2/19.pdf>
11. Куйбіда Р. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи: монографія. Київ. Атіка. 2004. 288 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Галуцько Валентин Васильович,

доктор юридичних наук, професор

головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Зубов Олександр Сергійович,

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук

Левенко Олександр Сергійович,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

Некрасова Наталія Іванівна,

науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права

Ріхтер Владислав Володимирович,

здобувач наукового ступеня кандидата юридичних наук Науково-дослідного інституту публічного права

Розсоха Сергій Сергійович,

докторант Науково-дослідного інституту публічного права

Яра Олена Сергіївна,

кандидат юридичних наук, професорка,

докторант Науково-дослідного інституту публічного права

Бойко В'ячеслав Петрович,

кандидат юридичних наук,

докторант Науково-дослідного інституту публічного права

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Випуск 5, 2020

Том 3

Відповідальний за випуск — В. В. Галуцько

Коректор: В. М. Демченко

Комп'ютерне верстання – В. М. Демченко